

Motivace mladých lidí k dobrovolnictví

Karolína Matulová

Bakalářská práce
2013/2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Karolína Matulová**
Osobní číslo: **H11225**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Motivace mladých lidí k dobrovolnictví**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti dobrovolnictví, motivace mladých lidí k dobrovolnictví a dobrovolnického programu Pět P.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvalitativního výzkumu formou rozhovoru.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

FRIČ, Pavol a Tereza POSPÍŠILOVÁ. Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století. Praha: Hestia, 2010, 263 s. ISBN 978-809-0369-689.

BRUMOVSKÁ, Tereza a Gabriela MÁLKOVÁ. Mentoring: výchova k profesionálnímu dobrovolnictví. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 150 s. ISBN 978-807-3677-725.

REHBERG, Walter. Altruistic Individualists: Motivations for International Volunteering Among Young Adults in Switzerland. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations* [online]. 2005, roč. 16, č. 2, s. 109-122 [cit. 2013-11-25]. DOI: 10.1007/s11266-005-5693-5. Dostupné z:

<http://link.springer.com/10.1007/s11266-005-5693-5>

CLARY, E. Gil a Mark SNYDER. The Motivations to Volunteer: Theoretical and Practical Considerations. *Current directions in psychological science* [online]. 1999, roč. 8, č. 5, s. 156-159 [cit. 2013-11-25]. Dostupné z:

<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=f6531b63-430f-405a-9a98-e81569befd74%40sessionmgr198&vid=1&hid=118>

BUSSEL, Hellen a Deborah FORBES. Understanding the volunteer market: The what, where, who and why of volunteering. *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing* [online]. 2001, roč. 7, č. 3, s. 244-257 [cit. 2013-11-25]. Dostupné z: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=ac32e70a-77b9-4135-a7b9-97df3e302846%40sessionmgr198&vid=1&hid=118>

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 407 s. ISBN 80-736-7040-2.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jana Kitliňská, Ph.D.

Ústav pedagogických věd

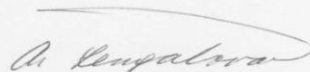
Datum zadání bakalářské práce:

20. ledna 2014

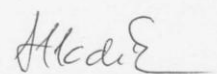
Termín odevzdání bakalářské práce:

2. května 2014

Ve Zlíně dne 20. ledna 2014

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

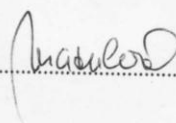
Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 28. 4. 2014

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k vyšší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce zabývající se vztahem mladých lidí k dobrovolnictví je koncipována jako kvalitativní studie, zaměřující se zejména na popis a porozumění faktorů, ovlivňujících mladé lidi stát se dobrovolníky. V teoretické části seznamuje čtenáře se základními pojmy, které slouží jako výchozí nástroj k ucelené představě o oblasti dobrovolnictví a motivaci. Hlavním výzkumným cílem bakalářské práce je odhalení indikátorů motivujících mladé lidi stát se dobrovolníky. Za pomoci kvalitativního výzkumu, skrze provádění rozhovorů s návodem, odhaluje vnitřní i vnější pohnutky k této činnosti. Na základě analytických strategií zakotvené teorie shrnuje a následně interpretuje získané údaje.

Klíčová slova: dobrovolnictví, mladý dobrovolník, motivace, vnitřní faktory motivace, sociální motivy

ABSTRACT

Bachelor thesis on the relationship of young people to volunteer is designed as a qualitative study, focusing on the description and understanding of the factors influencing young people to become volunteers. In the theoretical part introduces the reader to basic concepts that serve as a starting tool for comprehensive idea of the volunteering and motivation. The main research goal of this thesis is to reveal the indicator to motivate young people to become volunteers. With the help of qualitative research by conducting interviews with the instructions, reveals the internal and external motivations for this activity. Based on the analytical strategies grounded theory summarizes and then interprets the information obtained.

Keywords: volunteering, young volunteer, motivation, internal factors of motivation, social motives

Motto:

„Mezi dvěma lidmi budiž při dobrodiních tento zákon: Jeden by hned zapomněl, co dal, a druhý aby nikdy nezapomněl, že něco dostal.“

Lucius Annaeus Seneca

Poděkování:

Děkuji paní Mgr. Janě Kitliňské, Ph.D. za odborné vedení při vypracovávání této bakalářské práce, za její rady a pomoc.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Karolína Matulová

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 FENOMÉN DOBROVOLNICTVÍ	12
1.1 VYMEZENÍ TERMÍNU DOBROVOLNICTVÍ.....	16
1.2 DOBROVOLNICTVÍ V PRÁVNÍ LEGISLATIVĚ ČESKÉ REPUBLIKY.....	19
2 MOTIVACE	22
2.1 MOTIVACE K DOBROVOLNICTVÍ	23
2.2 PSYCHOLOGICKÝ PŘÍSTUP	24
2.3 SOCIOLOGICKÝ PŘÍSTUP	26
II PRAKTICKÁ ČÁST	28
3 KONCEPTUÁLNÍ RÁMEC	29
3.1 STANOVENÍ VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU	29
3.2 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	30
3.3 STANOVENÍ VÝZKUMNÝCH CÍLŮ.....	31
3.4 VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	32
4 DESIGN VÝZKUMU	33
4.1 VÝZKUMNÝ SOUBOR	33
4.2 METODY SBĚRU DAT	34
4.3 METODY ANALÝZY DAT	34
4.3.1 Otevřené kódování	35
4.3.2 Axiální kódování.....	35
4.3.3 Selektivní kódování.....	44
5 INTERPRETACE DAT	48
ZÁVĚR	51
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	52
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	54
SEZNAM OBRÁZKŮ	55
SEZNAM TABULEK	56
SEZNAM PŘÍLOH	57

ÚVOD

Dobrovolnická činnost bývá v kontextu české, a to zejména laické veřejnosti ve většině případů vnímána jako politicky podmíněný a ideologizovaný fenomén socialistického režimu. Jinak řečeno nebývá brán zřetel na bohaté historické souvislosti různých forem dobročinnosti, opomíjená zůstává i transformace pojmů a hodnot s nimi spojených, v důsledku čehož může docházet k chybnému uchopení, následně pak využití řady užitečných a dobrovolnický výkon zkvalitňujících nástrojů či strategií.

Přistupujeme-li k fenoménu dobrovolnictví jako k celistvému společenskému jevu, neměli bychom opomíjet skutečnost, že jako většina procesů, odehrávajících se v přirozeném prostředí lidského společenství, v rámci prostoru a času, prošel i proces proměny dobročinných aktivit určitým vývojem, a v průběhu dějin na něj bylo nahlíženo různými, někdy až diametrálně odlišnými optikami, které odpovídaly soudobým společenským, kulturním, ale i ekonomickým poměrům.

Zmiňované optiky mohou mít do velké míry dopad i na intrapsychické pohnutky v rozhodnutí člověka stát se dobrovolníkem, pak můžeme hovořit o nuanci vztahů psychologických a sociologických motivů. Atraktivní oblastí zkoumání se tak zcela jistě nabízí samotná motivace člověka dobrovolnickou činností vykonávat, jinými slovy, zaměřit pozornost na pohnutky, vedoucí k rozhodnutí stát se dobrovolníkem, investujícím svůj čas a energii skrze formu pomoci, charakteristickou absencí finanční či jiné formy materiální odměny.

Zde se ovšem nachází pomyslný kámen úrazu, neboť motivační indikátory tohoto rozhodnutí mohou být do určité míry velmi spekulativní. Na jedné straně stojí vnitřní pohnutky, vycházející z čistě altruistických motivů poskytnutí pomoci a na straně druhé rámcově vytvořené společenské hodnoty, které mají na pozadí industriální fáze společnosti spíše kalkulačnický charakter. Ten lze chápat zejména v tendenci lidí směřovat, to znamená silněji se motivovat, spíše k aktivitám, přinášejícím jim jistý finanční výdělek či jinou formu hmotného zadostiučinění. Avšak je velmi důležité neopomíjet fakt, že i společensky podmíněný obraz hodnoty dobrovolnictví je od finanční odměny odpoután. Nabízí se tedy otázka, v čem spočívá zrod motivačních faktorů, vedoucích k aktivní participaci na dobrovolnické činnosti, bereme-li v potaz, že výkon dobrovolnické činnosti není z podstaty své filozofie nijak finančně kompenzován?

Vystihujícím postřehem lze uvést myšlenku, že „Dobrovolníci nepracují jen tak, pro nic za nic, ale mají k tomu své důvody, jsou motivováni.“(Frič, Pospíšilová, 2010, str. 83) Ono v podstatě veškeré lidské chování je určováno intenzitou a směrem motivačních sil, avšak naše bakalářská práce se bude zabývat zkoumáním oblasti motivačních indikátorů ve vztahu k rozhodnutí člověka stát se dobrovolníkem.

Předkládaná bakalářská práce se bude snažit o identifikaci motivačních indikátorů, podněcujících chování člověka přijmout roli dobrovolníka a neopomíjenou oblastí nezůstanou také motivy vedoucí ve výkonu dobrovolnické činnosti setrvat.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 FENOMÉN DOBROVOLNICTVÍ

Pokud zúžíme náhled na historický vývoj fenoménu dobrovolnictví a obecně průběh dobročinnosti na Českou republiku, respektive na její území, zjišťujeme, že kořeny především organizované formy dobročinnosti, sahají až do středověku. Silnou a bezesporu velmi vlivnou institucí této doby byla církev, jejíž hlavní poslání vychází z pěstování péče o blaho druhých, tudíž je logicky spojována i s ranými počátky dobročinnosti.

Avšak duch filantropismu, o který se církev ve zprostředkování dobročinnosti opírala, byl záhy zeslaben skrze okázalý a hojný život církevních hodnostářů, což ve výsledku vedlo k oslabení víry v církev, jakožto instituce, hlásající skrze své teze důležitost a význam zapojování se do dobročinných aktivit. (Frič et al, 2001, str. 23)

V závislosti na dalším vývoji českých dějin, zahrnující vliv husitské revoluce, která mimo jiné představovala výrazného činitele v oslabení postavení církve v oblasti dobrovolnické činnosti, se postupně proměňoval ráz dobročinnosti jako takové. I přes následné období tzv. rekatolizace, které obnovilo postavení instituce církve, a to nejen v oblasti dobročinných aktivit, docházelo v epoše renesančních a humanistických idejí k jevu, kdy stát začal postupně vliv církve v oblastech dobrovolnické činnosti vytlačovat.

K zesílení popisovaného jevu došlo v období osvíceného absolutismu, kdy postupná centralizace moci, zahrnovala i postoupení sociální péče do rukou státu a tento stav zároveň znamenal vznik nadací založených pro humanitní účely, což lze považovat za významný a nezpochybnitelný přínos v oblasti dobročinnosti. Tento trend však lze sledovat i v období rozmachu národního vlastenectví, jehož jedním z mnoha přínosů byl i nárůst nadací a spolků, zastupující národnostní emancipační snahy, neopomíjející rozvoj dobrovolnických oblastí, a v neposlední řadě podporující přítomnost neziskových organizací. (Frič et al, 2001, str. 23)

Rozkvětu dobrovolnictví a činností s ním spojených, se v českých zemích dostávalo i v době modernizace. Období, kdy se společnost potýkala s neznámými změnami a stála před branami nejen nových společenských struktur, ale potýkala se i s otázkami postavení a role jedinců, představujících nově vzniklé osamocené jednotky celého společenského systému. Keller (2007, str. 60) uvádí čtyři základní vlastnosti, které charakterizují povahu moderních společností, odlišujících se od tradičních sociálních útvarů.

Pro potřeby naší bakalářské práce jsou stěžejní zejména dvě uváděné vlastnosti, a to vysoký stupeň generalizace vztahů a proces individualizace. Zastavíme-li se u první z výše uváděných vlastností, zjišťujeme, že z pohledu dobrovolnictví, získává tento rys modernity ambivalentní charakter. Neboť na jedné straně sice stojí skutečnost, že „veškeré společenské vztahy se zobecňují, což znamená, že se stále méně váže na konkrétní lidi a na konkrétní situace.“ (Keller, 2007, str. 60), avšak zároveň se tak nabízí druhá strana mince, kterou lze chápat jako odrazový můstek pro začleňování dobrovolnických aktivit do celospolečenského rámce, jako způsob poskytování dobrovolné pomoci konkrétním lidem, nacházejícím se v nepříznivé životní situaci.

Jinými slovy lze říci, že šlo o schéma pomyslné akce-reakce, kdy se postupem času nabízeli dobrovolnické aktivity jako jedna z možností řešení dopadu popisované generalizace vzájemných vztahů. Neboť navzdory dalším důsledkům, spojených se zobecňováním vztahů, ať už v kontextu rodinného, sousedského či městského prostředí, lze v nově vzniklých formálních organizacích spatřovat vhodný prostor k uplatnění člověka jako jednotlivce skrze různorodé dobrovolnické činnosti.

Navážeme-li v kontrastu s popisovaným jevem moderní společnosti na problematiku fenoménu dobrovolnictví v českých zemích v období první samostatné Československé republiky, zjišťujeme, že byla práce dobročinných organizací a spolků ve velké míře zaměřena na rozvoj a spravování různých ústavů a zařízení, zahrnující například poradny pro matky či chudobince. (Frič et al, 2001, str. 24) Z tohoto hlediska tedy lze říci, že navzdory vlivu obecné generalizace mezilidských vztahů, nebyly pohnuté osudy určitých skupin společnosti ostatním lidem lhostejné.

Dostáváme se ke druhé pro nás důležité vlastnosti moderní společnosti, kterou je proces individualizace. Nahlédneme-li na proceduru popisovanou jako narůst významu jednotlivce (Keller, 2006, str. 62) skrze perspektivu dobročinnosti, docházíme ke zjištění, že i přes proměnu postavení člověka ve společnosti jako takového, dochází zejména u lidí disponujícím altruistickým smýšlením k využití odpoutání se z pout tradičních sociálních útvarů k naplňování svých představ o možnosti poskytnutí nezištné pomoci skrze svoji vlastní osobu.

Na jednu stranu tak lidé pocívali nové možnosti z hlediska rozšířených možností své vlastní seberealizace, na stranu druhou však mnozí přistupovali k těmto změnám

v postavení jedince ve společnosti jako k příležitosti dokázat, že jim situace lidí, nacházejících se v těžkých životních situacích není lhostejná. Lze konstatovat, že i přes nespočet těžkostí, spojených s nástupem nových forem společnosti, lidé nezapomínali na důležitost a potřebnost nesobeckého podílení se na poskytování pomoci potřebným lidem.

Moderní společnost s sebou tedy zajisté přinesla určité nevyžádané a nechtěné důsledky, například v podobě nárůstu chudé vrstvy obyvatelstva či problematiku potulných dětí, na druhou stranu se však dokázala postupem času s těmito okolnostmi vyrovnat, a to zejména skrze pestrou škálu spolků a organizací, postavených na pevných základech dobročinných idejí.

Slibný vývoj a tradici různých dobročinných spolků a organizací byl v českých zemích narušen německou okupací v roce 1938 a následně Druhou světovou válkou. Pro potřeby tehdejšího okupačního režimu, byla řada neziskových organizací buď úplně zrušena, nebo došlo k jejich reorganizaci, jejímž výsledkem byla instituce sloužící potřebám státní moci. Konec druhé světové války znamenal návrat demokratických idejí, díky kterým mohlo proběhnout krátké období revitalizace občanského sdružování a zároveň tedy i obnovy dobročinných organizací, které mohly ve společnosti opět zaujmout významné postavení. (Frič et al, 2001, str. 24)

Nástupem socialismu došlo v uchopení termínu dobrovolnictví k zásadním změnám. Režim pod taktovkou komunistické strany vdechnul dobrovolnickým organizacím a jejich aktivitám, zcela nový rozměr, vyhovující socialistickým idejím a představám. Komunistická strana dobrovolnické aktivity ze života členů tehdejší společnosti nevyčlenila, ale můžeme říci, že je přizpůsobila svým požadavkům a potřebám, odpovídajícím principům socialistického smýšlení. „Vztah komunistické strany k dobrovolnictví byl ambivalentní.“ (Frič, Pospíšilová, 2010, str. 34)

Projevy ambivalentního smýšlení o dobrovolnických činnostech se uskutečňovali transformací či úplným zrušením organizací, z pohledu tehdejšího režimu nevyhovujících a narušujících očekávaný vývoj socialistické společnosti. Pomalu se tak vytrácel duch altruismu a vnitřní potřeby pomoci, neboť se z dobrovolnických aktivit pozvolna stával nástroj nenápadné manipulace figurující v ovlivňování členů socialistické společnosti.

Stát postavený na socialistických základech měl ze spontánních dobrovolnických aktivit strach, neboť jsou tyto činnosti spojeny s volným sdružováním osob za určitým účelem, v čemž spatřoval režim vládnoucí komunistické strany hrozbu, avšak zároveň si uvědomoval, že prostřednictvím dobrovolných aktivit lze řešit situaci nedostatkového hospodářství a v neposlední řadě tak upevnit legitimitu své výsadní moci. Tradice dobrovolnického aktivismu, která byla se svojí ideovou, ale především politickou orientací v rozporu s komunistickou vizí, byly jednoduše zrušeny a některé z nich byly účelně nahrazeny organizacemi novými. Mezi organizace vyznávající hodnoty demokratického charakteru patřil například Junák či YMCA. (Frič, Pospíšilová, 2010, str. 34-35) V očích socialistických idejí byly tyto organizace chápány jako výdobytky kapitalistické části světa, které parazitovaly na soudržném a kolektivním vývoji socialistických společností.

Byla tedy potřeba přijít s opatřením, které by stávající situaci alespoň nějakým způsobem řešilo, neboť komunistická strana si nedovedla připustit žádnou formu pochybení či nedostačujícího řešení. Diskutované období tak dalo vzniknout organizacím jako Československý svaz tělesné výchovy či Československý svaz mládeže. Oblasti, jejichž hlavním cílem bylo poskytování veřejně prospěšných služeb a charitativní činnosti, byly postupně reorganizovány a zestátněny do podoby příspěvkových organizací. Dobrovolnictví této doby postrádalo aspekt altruistické pomoci druhým a naopak mu byl přiřčen politický charakter. Aktivity vyznávající ideály dobročinnosti tak pozbyly na svém významu a celá oblast dobrovolnických činností se stala prostředkem v procesu budování socialistického státu. Pozornost se přesunula z oblasti poskytování pomoci potřebným na okruh akcí zastřešující budování státu. (Frič, Pospíšilová, 2010, str. 35)

V očích výše uvedené skupiny společnosti odpovídá výkon dobrovolnické činnosti zažitým představám o úporné snaze podporovat zejména hospodářský růst, ať už ve prospěch celého socialistického státu, nebo v zájmu sobě vlastním, tzn. využívat různých brigád socialistické práce v budování vlastní kariéry.

Manipulativnost, která byla pro účely tehdejších forem „dobrovolné“ participace využívána, dokazují i výsledky výzkumného projektu Dárcovství a dobrovolnictví v České republice, které uvádějí, že „jen 22% respondentů uvádí, že před rokem 1989 dobrovolně pracovali pro nějakou organizaci.“ (Frič et al, 2001, str. 61), z čehož vyplývá, že výkon dobrovolné práce zřejmě nebyl ztotožněn s individuálním aspektem altruistického daru, nýbrž byla tato činnost vnímána jako práce pro režim.

Sametová revoluce a politické změny s ní spojené, měla výrazný dopad i na novou podobu a ráz dobrovolnických aktivit. Ještě před vygradováním celospolečenské situace zmíněnou revolucí, začaly pomalu disidentské organizace jako Charta 77 či Český helsinský výbor, které (nejen) skrze své dobrovolnické činnosti měly za cíl odstranit totalitní režim a vnést do fungování člověka ve společnosti demokratické hodnoty. (Frič, Pospíšilová, 2010, str. 44)

Lze si povšimnout, že motivační indikátory členů těchto organizací byly diametrálně se odlišující od náhledu na dobrovolnické aktivity očima budovatelů socialistického státu. Disidenti se tak snažili upozornit na neautentičnost dobrovolnických činností, a proto skrze různé samizdatové tiskoviny šířili myšlenky morálního významu dobrovolnického procesu a stavěli do záporu využívání dobrovolnických aktivit, jakožto nástroje upevnění legitimacy tehdejší vládnoucí politické strany. (Frič, Pospíšilová, 2010, str. 44-45)

Z výše uvedeného výčtu skutečností lze usuzovat, že se dobrovolnické sekce různých organizací, a to ať už stojících na straně propagátorů socialistických idejí, nebo na straně disidentských aktivistů, staly jedním z výrazných činitelů v pomyslném boji dvou protipólů politické sféry. Politický převrat v roce 1989 s sebou přinesl i revoluci ve výkonu dobrovolnictví, a byly mu navráceny filantropické a altruistické hodnoty.

Následující desetiletí se pro dobrovolnictví stalo v České republice obdobím rozkvětu. Postupně docházelo k rozšiřování kompetencí neziskového sektoru, což přispělo k zesílenému trendu začlenění dobrovolnických aktivit do celospolečenského rámce soužití. Stěžejním okamžikem v podpoře významu dobrovolnické participace byl propukající proces legislativního ukotvení dobrovolnictví ve své celistvosti.

1.1 Vymezení termínu dobrovolnictví

Pro potřeby odborné terminologie, která by zajišťovala určitý rámec efektivní orientace v dané problematice, se společenské jevy, odehrávající se prostřednictvím vzájemné interakce lidí, stávají těžko jednoznačně definovanými pojmy. Ne jinak je tomu i u dobrovolnictví, pro které doposud nebylo vytvořeno pevné slovní vymezení, reflektující obecně vystihující charakter jmenovaného sociálního úkazu. (Frič, Pospíšilová, 2010, str. 9)

Bližší seznámení s odbornou literaturou však nabízí celou řadu způsobů, jak na existující terminologii správně reagovat či s ní pro specifické potřeby pracovat. Nejednotnost vymezení termínu dobrovolnictví je zapříčiněno také díky odlišnému nahlížení na samotný výkon dobrovolnické činnosti z různých úhlů pohledů, to znamená, jaké aktivity lze považovat za dobrovolnictví a které za „pouhou“ samozřejmou formu pomoci.

Na základě zmiňovaných úvah vzniklo rozdělení na formální a neformální dobrovolnickou participaci, přičemž nelze přehlížet „mlhavost hranice mezi formálním a neformálním dobrovolnictvím.“ (Rochester, 2006, str. 5) Nelze tedy jednoznačně rozdělit formální a neformální dobrovolnickou participaci do dvou od sebe se odlišujících skupin, avšak existují určité diference, které tenkou hranici mezi těmito dvěma způsoby dobrovolné pomoci přece jen nastiňují.

Základní rozdíl mezi formálním a neformálním způsobem pomoci lze spatřovat jak v cílové skupině, ke které daná pomoc směřuje, tak i ve zvolených nástrojích, kterými k výkonu dobrovolnictví může docházet. Jak už samotné označení formální dobrovolnická participace napovídá, jsou cíle naplňovány skrze různé formální organizace či programy, které jsou konstituovány jakožto pomyslné cesty, otevírající možnosti vytvoření vzájemného vztahu i mezi cizími lidmi.

Rochester (2006, str. 5) při rozdělení formální a neformální dobrovolnické účasti cituje průzkumy z Velké Británie - Home Office Citizenship Surveys 2001, 2003, které popisují formální dobrovolnictví jako snahu poskytnout neplacenou pomoc skrze skupiny, kluby nebo organizace ve prospěch druhých lidí nebo prostředí, např. ochrana přírody, zlepšování veřejných prostor apod.

Polemikou v okruhu určování formální a neformální dobrovolnické participace se zabýval i Wilson (2000, str. 215), který zastává názor, že rozdíl je založen na úvaze, do jaké míry se jedná o pomoc soukromou a především jestli se vyskytuje prvek závazku a povinnosti, který ve formálním dobrovolnictví absentuje, a je tedy charakteristický právě pro pomoc neformální.

Obecně je formální dobrovolnická činnost předmětem většiny odborné literatury či prováděných výzkumů na téma dobrovolnictví, avšak opomíjet problematiku neformálního dobrovolnického zapojení by dle řady autorů bylo chybou. Můžeme tedy konstatovat, že neformální podoba dobrovolnictví, naplňována skrze poskytnutí pomoci

bez nároku na odměnu osobám blízkým je vedle dobrovolnictví formálního, stejně obohacující, a to jak pro společnost, tak pro člověka, který se v tu chvíli rozhodl pomoci.

Rozdíly mezi neformálním a formálním dobrovolnictvím lze dále strukturovat z hlediska času, plánovanosti či svobodné volby. Plynule tak přecházíme ke snahám různých autorů definovat pojem dobrovolnictví určením alespoň základních kategorií, odlišujících dobrovolnictví od jiných typů prosociálního chování.

Penner (2002, str. 447-467) zahrnuje do termínu dobrovolnictví zejména aspekt dlouhodobosti a plánovanosti dobrovolnických činností a dále vyzdvihuje vlastnost svobodné volby zvolené činnosti vykonávat. Chápe dobrovolnictví jako akt prosociálního chování ve prospěch cizích osob, a to v kontextu organizace. Dle něj je velmi podstatné uvědomit si, že dobrovolnická participace je založena na pomoci druhým lidem, vyjma osob blízkých, jako například rodině či přátelům. Autor v pomoci blízkým osobám spatřuje přítomnost pocitu povinnosti a prvek reciprocitu, což ho vede k závěru, že není takto zvolená forma pomoci založena na svobodné vůli a právě aspekt svobodné volby je dle něj pro charakteristiku dobrovolnické práce velmi důležitý.

Budeme-li dále setrvávat u rysů dlouhodobosti a plánovanosti, jakožto charakteristik formálního dobrovolnictví, můžeme v tomto bodě odkázat na knihu *The Value of Volunteering*, v níž se autor snaží poukázat na skutečnost, že „dobrovolnictví není pouhým vyjádřením individuálního zapojení se, nebo pouhým spontánním výsledkem komunitního soužití, ale naopak jedná se většinou o uvědoměle organizovanou a připravovanou činnost a dokonce spatřuje v dobrovolnictví možnost nástroje sociální politiky státu“. (Dekker, Halman, 2003, str. 1)

Zahraniční autoři dále připočítávají ve vymezení probíraného pojmu nové rozměry, obohacující termín dobrovolnictví o dimenze, dotýkající se například otázek přínosu, které v sobě výkon dobrovolnické aktivity obsahuje. Laura Weeldreyer (2001, str. 10) vnímá dobrovolnictví jako činnost přinášející nový pohled na život, který možná nejvíce ohodnotíme až za nějaký čas. Další přínos spatřuje v tom, že nám dobrovolnictví nabízí příležitost blíže poznat takové aspekty života, které na vlastní kůži možná nikdy nepoznáme. Uvádí to na příkladu, že my sami se třeba nikdy nestaneme bezdomovci, ale to, že dobrovolně pomáháme v různých útulcích pro bezdomovce, nám poskytuje

vzácnou příležitost pohlédnout se na život skrze takové osudy lidí, které se odlišují od těch našich.

Jak je vidno, ohraničení termínu dobrovolnictví pevnými závorkami není zcela tak jednoduché, jak by se na první pohled mohlo zdát. Činitelů ovlivňujících vytváření specifických formulací, týkajících se diskursu dobrovolnictví je celá řada. Stává se tak velmi obtížné stanovit jednu, univerzální definici, která by zahrnovala veškeré možné perspektivy a zvolené přístupy náhledu.

Ve snaze uchopit termín dobrovolnictví alespoň nějakým způsobem, lze tuto činnost označit jako nápomocný prostředek soužití ve společnosti, jehož užívání je založeno na vzájemné solidaritě a porozumění aktuálním potřebám druhých. V neposlední řadě pak ochota účastnit se dobrovolnických aktivit vykazuje jistý stupeň občanské zralosti a zejména pak zvnitřnění hlavního smyslu dobrovolnictví, a to vložení kus sebe sama ve prospěch druhých, bez očekávání různých forem odměn či satisfakcí.

1.2 Dobrovolnictví v právní legislativě České republiky

Cílem předchozí kapitoly bylo poukázat na stávající problém nejednoznačného vymezení stěžejního termínu naší bakalářské práce, a to pojmu dobrovolnictví. I přesto, že bylo odkázáno na řadu odlišných perspektiv, ze kterých je v odborné krajině na probíraný jev nahlíženo, můžeme pro lepší orientaci nahlédnout do několika legislativních dokumentů, zaštiťujících vytyčení základních pojmů, vztahujících se k výkonu dobrovolnictví.

Počátky vzniku legislativních opatření, jejichž přítomnost by vedla k vytvoření podpůrné základny efektivní orientace ve vytyčení základních pojmů, zahrnujících jak rámec dobrovolnických aktivit, tak i roli a kompetence samotných dobrovolníků, spadají do roku 2000, kdy se situace začínala postupně měnit a strukturalizovat. (Frič, Pospíšilová, 2010, str. 194) Pozdní nástup zmiňovaného legislativního procesu je úzce spjat s politickým vývojem v 90. letech 20. století, který již nastiňuje první kapitola naší bakalářské práce nesoucí název Fenomén dobrovolnictví.

První zmínky o roli dobrovolníků a vymezení některých jejich povinností přináší již Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Zákon se orientuje na náležitosti, které je nutno splňovat pro výkon dobrovolnictví v rámci různých zařízení sociálně-právní

ochrany dětí. Ke zmiňovanému zákonu se okrajově dostaneme později, neboť pro potřeby naší bakalářské práce je významnější samostatný zákon o dobrovolnické službě.

Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě, který vešel v platnost o rok později, „je prvním právním předpisem upravujícím statut dobrovolníka v České republice.“ (Frič, Pospíšilová, 2010, str. 194) Není proto divu, že vedle vytyčení pojmů, vztahujících se k výkonu dobrovolnictví, s sebou zákon přinesl i zvýšení míry povědomí o dobrovolnických aktivitách ve společnosti a zároveň došlo k zesílení uznání samotného výkonu dobrovolnických činností.

Prostudujeme-li si Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě důkladněji, zjišťujeme, že se nejedná o dokument příliš dlouhý, a i přesto, že je složen ze sedmi částí, dominantní roli zastupuje zejména část první nazvaná Dobrovolnická služba, která je dále členěna do 11 paragrafů. Nalézáme v ní přesné vymezení základních pojmů jako dobrovolnická služba či dobrovolník, dále se první část zabývá vysílajícími organizacemi či v neposlední řadě různými druhy dotací, podporující fungování dobrovolnických organizací.

Avšak jelikož se naše bakalářská práce orientuje spíše na studium motivačních indikátorů vedoucích k výkonu dobrovolnictví, než na popis dobrovolnických aktivit jako takových, byl výše uváděný zákon využit zejména pro potřeby vytyčení základních pojmů, se kterými nadále pracujeme v praktické části. Soustředíme se tedy na dimenzi dobrovolnické služby jakožto činnosti poskytované dobrovolníkem osobám sociálně vyloučeným a zejména se naše pozornost zaměřuje na výkon dobrovolnictví ve smyslu pomoci při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase. (Česko, 1999)

Vrátíme-li se okrajově k Zákonu č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí a vyhledáme si zařízení, ve kterých může dobrovolník po nabytí statusu pověřené osoby svou činnost vykonávat, zaměříme pozornost na § 39. Hned v prvním odstavci nalézáme typ námi hledaných zařízení, a to zařízení sociálně výchovné činnosti. (Česko, 1999) Náplň jejich práce je blíže specifikována pod § 41, který říká, že, „Zařízení sociálně výchovné činnosti...nabízí programy rozvíjení sociálních dovedností, výchovných činností a využití volného času.“ (Česko, 1999) S využitím této citace zákona lze konstatovat, že se jedná

o jednu ze stěžejních oblastí uplatnění činnosti dobrovolníků. Mezi strategie zařízení sociálně výchovné činnosti totiž spadají i různé mentoringové programy, umožňující poskytnutí pomoci na dobrovolnické bázi. (Frič, Pospíšilová, 2010, str. 194)

Využití výše zmíněných mentoringových programů nespadá jen pod kompetence orgánů sociálně-správní ochrany dětí, ale lze se s nimi setkat i na poli různých neziskových organizací, posilujících své řady lidských sil v podobě dobrovolníků nepobírajících za svou činnost žádné finanční ohodnocení, díky čemuž se snižují celkové ekonomické náklady.

2 MOTIVACE

Účelem následujících kapitol, pojaté jako výchozí materiál pro bližší seznámení s pojmy souvisejícími s motivy lidského chování, není detailní rozbor, popis či komparace různých teorií motivace, či pojednání o motivačních procesech z hlediska psychologického hlediska, ale hlavní snahou je zaměřit pozornost na zkoumání motivace osob k výkonu dobrovolnické činnosti z pozice vysokoškolských studentů humanitních oborů.

Než přistoupíme ke specifickým okruhům naší bakalářské práce, je důležité brát na zřetel, že jsou obecně motivační procesy lidského chování velmi složité a dimenzionálně rozrůzněné. Různorodé teorie motivace se na pozadí dějin, zejména v rámci historického diskursu psychologie, staly předmětem řady studií, výzkumů i experimentů, hledajících nové poznatky rozšiřující vědecky ověřenou základnu výstupů. (Kolman, 2010, str. 10)

V níže uvedených odstavcích se v krátkosti seznámíme s několika obecnými definicemi termínu motivace, a to zejména za účelem ukotvení pojmu pro vytvoření odpovídajícího rámce, napomáhajícímu v orientaci a pochopení smyslu jednoho ze stěžejních pojmů, se kterými naše bakalářská práce nadále pracuje.

Začneme-li vyhledávat v odborné literatuře, obsahující klíčové slovo motivace, zjišťujeme, že zdrojů s touto tematikou existuje nespočet. Od nejobecnějších popisů motivace jako procesu významně ovlivňujícího lidské chování až po specifické formy různě podmíněných motivací, jakou je například motivace pracovní činnosti. Není proto divu, že se stále jedná o téma aktuální i přitažlivé, neboť rozsah dopadu motivačních faktorů je téměř, ne-li úplně, ve všech sférách i obdobích lidského života.

Plháková (2003, str. 319) definuje motivaci jako „souhrn všech intrapsychických dynamických sil neboli motivů, které zpravidla aktivizují a organizují chování i prožívání s cílem změnit existující neuspokojivou situaci nebo dosáhnout něčeho pozitivního.“ Autorka se svou definicí snaží poukázat zejména na aspekt potřeby dát do pohybu stávající, pro jedince neuspokojivou situaci. Jinými slovy, zmiňovaný popis osvětluje motivaci jako pohon naší aktivity, vedoucí k uspokojení vyžadovaných potřeb. Lze tedy v motivaci spatřovat pomyslný zdroj preventivních opatření proti stagnaci lidského organismu ve všech jeho složkách, od fyziologických potřeb až po naplňování vyšších spirituálních hodnot.

Pro srovnání můžeme uvést ještě jednu definici motivace, říkájí, že „Motivací se míní to, co dává důvod k chování či činům, něco co posiluje či podmiňuje čin, určuje jeho druh a intenzitu.“ (Kolman, 2012, str. 11) Opět si lze nepovšimnout charakteristiky motivace, jako prostředku realizace uspokojení potřeb, jejichž naplněním se náš organismus dostane do vyžadovaného stavu rovnováhy. Navíc je definice zdůrazňuje působení motivačních pohnutek na druh a intenzitu podmíněného činu. Dalo by se říci, že motivace pracuje na principu přímé úměrnosti, to znamená čím více nevyhovující je situace, kterou se snažíme změnit, tím intenzivnější bude vykonávaný čin.

2.1 Motivace k dobrovolnictví

Předchozí kapitola nabídla čtenářům stručný nástin pojmu motivace, jakožto procesu, ovlivňujícího chování člověka, ve smyslu změny stávající, ve většině případů nevyhovující situace. Jak již bylo zmíněno, oblastí, kterých se motivační procesy lidského chování dotýkají, se prolínají téměř všemi vrstvami člověka, neboť by se dalo říct, že veškeré projevy lidského chování jsou motivovány.

Cílem naší bakalářské práce je zaměřit se pouze na jedinou oblast lidského konání z perspektivy motivační podmíněnosti, a to na pohnutky vedoucí lidi k tomu stát se dobrovolníky. Následující řádky tak věnují pozornost otázkám, polemikám a již vytvořeným teoriím, vztahujícím se k popisu motivačních indikátorů, určujících druh a intenzitu činu, směřujícího lidi k výkonu dobrovolnické činnosti.

Na základě řady výzkumů, probíhajících již od 70. let 20. století, jejichž hlavním předmětem zkoumání bylo zachycení motivů, určující intenzitu chování lidí ve směru participace na dobrovolnických činnostech, postupně vznikaly modely, založené na identifikaci motivačních faktorů. (Esmond, 2004, str. 10)

Prvním ze zmiňovaných modelů je tzv. dvoufaktorový model, který v roce 1981 vytvořil Horton-Smith, a který byl v průběhu dalších let různými autory modifikován, přičemž vždy byla zachována jeho primární myšlenka. Dvoufaktorový model „chápe motivaci dobrovolníků v rozdělení mezi altruistickými motivy (nehmotné) a egoistickými motivy (hmotné).“ (Esmond, 2004, str. 11) Lze tedy rozlišit dvě perspektivy, skrze které na motivaci dobrovolníků nahlízet, a to na psychologický a sociologický přístup, jimiž se budeme podrobněji zabývat v rámci dalších kapitol.

V reakci na výskyt limitů, které s sebou dvoufaktorový model přináší, a to zejména v podobě pevně vytyčených hranic, ve smyslu psychologického a na straně druhé stojícího sociologického hlediska podmíněnosti motivace k dobrovolnictví, se pomalu rodily návrhy výzkumů nových, s cílem pochopit motivační indikátory v kontextu jejich vzájemných vztahů a propojeností. Výsledky popisované strategie daly vzniknout tzv. jednorozměrnému modelu, se kterým v roce 1991 přišli Cnaan a Goldberg-Glen, kteří chápou dimenzi motivačních faktorů pohánějících člověka zapojit se do dobrovolnických aktivit jako směsici psychologických a sociologických činitelů. Význam „jednorozměrnosti“ svého modelu spatřují ve vzájemně se determinujících podnětech psychologického i sociologického charakteru. (Esmond, 2004, str. 13)

Pravděpodobně nejširším východiskem v chápání motivačních podnětů člověka k dobrovolnictví v sobě zahrnuje tzv. multifaktorový model, který již svým názvem vypovídá o své šíři dopadu. Multifaktorový model je výsledkem hloubkové analýzy empirických šetření, s cílem přínosu teoretických východisek kombinace psychologických i sociologických motivů ve vztahu k výkonu dobrovolnictví.

Výsledkem multifaktorového modelu se stala identifikace 6 základních motivů, které ovlivňují člověka stát se dobrovolníkem, mezi něž patří význam hodnoty dobrovolnictví, pochopení přínosu dobrovolnictví, využití dobrovolnictví ve smyslu zvýšení kariérního postupu, výkon dobrovolnictví, jakožto naplňování společensky uznané normy, dále motiv působit na ostatní lidi ve smyslu zvýšení úcty jednoho k druhému a v neposlední řadě pohnutka ochrany sebe samého útekem od negativních pocitů. (Esmond, 2004, str. 14)

Hlavním cílem nástinu faktorových modelů, pojednávajících o charakteru motivačních indikátorů směřujících k rozhodnutí aktivně participovat na dobrovolnické činnosti, bylo uvedení do oblasti problematiky výzkumného šetření, které vycházelo ze základního rozdělení náhledu na tyto pohnutky a to na přístup psychologický a sociologický.

2.2 Psychologický přístup

Jak již samotný název uváděného přístupu k motivaci dobrovolníků napovídá, jedná se o chápání tohoto jevu, jakožto výsledku psychologických procesů. Psychologický přístup zaujímá názor, vyznačující se vyzdvižením zejména osobnostních vlastností

jedince, směřujících ke vzniku motivovaného chování s cílem naplnit potřebu stát se dobrovolníkem. (Frič, Pospíšilová, 2010, str. 83)

Vnitřní pohnutky pohánějící člověka zapojit se do dobrovolnické činnosti, vycházejí dle psychologického přístupu, zejména z přítomnosti altruistických charakteristik jedince, kterými disponuje. Popisované altruistické charakteristiky jsou vyobrazovány ve smyslu sociálního citění člověka, empatického k potřebám druhých lidí a jeho ochotě aktivně se zapojit do procesu poskytující těmto lidem pomoc či podporu.

Altruismus, bývá v řadě studií, jejichž předmětem je motivace lidí ve vztahu k rozhodnutí stát se dobrovolníkem, označován za nejvýznamnější motivační faktor. Bussell a Forbes (2001, str. 248) v časopise *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing*, ve svém článku, uvádějí, že „altruismus musí být ústředním motivem, kde odměnou je podstata samotného aktu dobrovolnictví.“. Autoři hovoří o altruismu jako o pomyslném základním kameni, na jehož struktuře se odráží pevnost rozhodnutí vstoupit do procesu dobrovolnictví.

I přesto, že jsou pohnutky pramenící z altruistických myšlenek nedílnou součástí rozhodnutí začít s dobrovolnickou činností, je důležité uvědomit si, že existence čistě altruisticky smýšlejícího dobrovolníka je téměř nemožná. Neboť i přesto, že si to člověk rozhodnutý stát se nezištným dobrovolníkem na začátku neuvědomuje, a vnímá sám sebe jako dodavatele pomoci a prostředků k ní potřebných, je i on konfrontován s možnostmi příjmů různých výhod plynoucích z výkonu jeho dobrovolnických aktivit, a to například v podobě zisku vhodné kvalifikace či nabytí různorodých kontaktů. (Frič, Pospíšilová, 2010, str. 84)

Psychologický přístup zaujímá další stanoviska v náhledu na vnitřní motivovanost člověka stát se dobrovolníkem, a to v podobě vzájemné provázanosti altruistického smýšlení s egoistickými pohnutkami. Podobu egoistických motivů si lze představit jako pocity jistého zadostiučinění pro samotného dobrovolníka. Lidé rozhodnutí aktivně se angažovat na poli dobrovolnických aktivit si uvědomují absenci finančního ohodnocení, avšak zároveň také dovedou předem zhodnotit v čem je pro ně dobrovolnictví výhodné.

Což vyplývá i z výsledků výzkumného šetření Rehberga prováděného na výzkumném souboru 404 švýcarských mladých dobrovolníků, které došlo k závěru, že „Docela často je

celková podoba „altruistických“ motivů v pomoci druhým lidem kombinována s očekáváními pro vlastní dobro.“ (Rehberg, 2005, str. 115).

Je nutno podotknout, že přítomnost egoistických motivů není v kontextu komplexní motivovanosti lidí k dobrovolnictví vnímána záporně, neboť vezmeme-li v potaz skutečnost dobrovolníkovy uvědomění si svých možností a výhod, plynoucích z výkonu dobrovolnictví, lze odhadovat, že se zvýší jeho celková zainteresovanost. Je totiž důležité mít na paměti, že i přesto, že si dobrovolník naplňuje skrze dobrovolnické aktivity své egoistické motivy, například v podobě formování své identity či zisku nových kontaktů, pořád tak dochází na pozadí aktu podávání pomocné ruky a vkládání části sebe samých ve prospěch druhých lidí. Můžeme tedy říci, že egoistické motivy přítomné v motivaci lidí k dobrovolnictví jsou přirozenými jevy, které lze využít jako efektivní nástroj podpory dobrovolnické participace.

2.3 Sociologický přístup

Motivační indikátory vedoucí k rozhodnutí člověka stát se dobrovolníkem, nemusí být ve všech případech pouze vnitřního charakteru. V praxi se lze setkat i s přítomností motivů, plynoucích z prostředí, ve kterém se jedinec nachází. Pokud je v takovém případě motivace člověka podmíněna významem dobrovolnictví jakožto společenské hodnoty či normy, hovoříme o přístupu sociologickém. (Frič, Pospíšilová, 2010, str. 85)

Hlavní filozofie sociologického přístupu v oblasti motivovanosti lidí stát se dobrovolníky je spatřována v podobě společenského tlaku, působícího při takovém rozhodnutí zvnějšku. Jinými slovy, motiv aktivně participovat na dobrovolnické činnosti vzniká v okamžiku ztotožnění se „s prototypem dobrého člověka nebo s ideálem ctnostného občana platným v dané kultuře či společnosti.“ (Frič, Pospíšilová, 2010, str. 86) Lze tedy poznamenat, že ochota spojená s výkonem dobrovolnictví může být do jisté míry projevem úspěšné socializace jedince ve společnosti.

Sociologický přístup v sobě také zahrnuje podobu dobrovolnictví jako volnočasové aktivity, což se do jisté míry kombinuje s egoistickými motivy, charakteristickými pro přístup psychologický. Vzniká-li participace na dobrovolnických činnostech na základě naplnění pohnutek, směřujících k využití dobrovolnictví jako náplně volného času, můžeme říci, že v takových případech absentuje společenský tlak, který je pro sociologický

přístup typický. (Frič, Pospíšilová, 2010, str. 87) Avšak lze konstatovat, že minimální míra společenského donucení zde přece jen přítomna je, neboť ji možno spatřovat v podobě nepřímého společenského uznání dobrovolnictví, jako velmi hodnotného vyplnění volného času.

Velmi významným indikátorem se v oblasti teorií sociologického přístupu v motivaci k dobrovolnictví stala snaha lidí, participujících na dobrovolnických aktivitách, aktivně využívat lidský kapitál, jakožto cenný zdroj hnacích sil ve společnosti. (Bussel, Forbes, 2001, str. 249) Dobrovolnictví tak dostává podobu důležitého nástroje využitelného v rámci celospolečenského rozsahu. Tento jev je však s dobrovolnictvím úzce spjat již od raných počátků dobročinnosti, neboť motivace lidí k dobrovolnictví vždy obsahovala fragmenty vedoucí k celkovému zlepšování společenských podmínek.

Na závěr druhé kapitoly lze provést krátké shrnutí, vysvětlující komplexnost motivace lidí k dobrovolnictví v její různorodosti a četnosti jednotlivých motivačních indikátorů. Jinak řečeno, nelze jednoznačně říct, že jsou pohnutky vedoucí k aktivní participaci na dobrovolnických aktivitách vnitřního či vnějšího rázu a je důležité uvědomovat si vzájemnou propojenost a návaznost podnětů rodících se z povahy samotného člověka a vlivů přicházejícím z okolí.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 KONCEPTUÁLNÍ RÁMEC

Na úvod praktické části přicházíme s popisem konceptuálního rámce celého výzkumného šetření. V následujících kapitolách se budeme postupně seznamovat s charakteristikou výzkumného problému a dále si skrze výzkumné otázky a cíle vymezíme hlavní i dílčí cíle celého výzkumu. Plynule pak přistoupíme k samotné prezentaci designu výzkumu, zahrnující podkapitoly vztahující se ke specifikaci výzkumného souboru, seznámení se s vybranými metodami získávání dat, dále s průběhem analýzy nabytých údajů a jejich výsledné interpretaci.

Jak již bylo zmíněno v abstraktu, tak byla pro výzkum motivace mladých lidí k dobrovolnictví, zvolena forma kvalitativního šetření. Výzkum je orientován na zkoumání psychologického jevu, který je typický svou dynamičností a neustálým vývojem. Zohledníme-li nároky výzkumného šetření, založeného na kvalitativní strategii, docházíme k závěru, že je pro sledovanou problematiku více vyhovující, než výzkum stojící na základech kvantitativních principů. Prostřednictvím rozmanitých postupů kvalitativního výzkumu tak lze dojít skrze hlubší poznání konkrétních případů k obohacujícím zjištěním, které mohou sloužit jako východiska nově vzniklých závěrů, rozšiřující tematiku motivace mladých lidí k dobrovolnictví o další perspektivy.

Na druhou stranu narážíme na negativum, v podobě omezení aplikovatelnosti závěrů na větší skupiny, které by svým charakterem také odpovídaly cílové skupině, na kterou je výzkum zaměřen. Veškeré informace a postupy využívané v průběhu výzkumného šetření, jsou výsledkem seznámení se s literaturou Švaříčka a Šed'ové a jejich publikací *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*.

3.1 Stanovení výzkumného problému

Výzkumným problémem předkládané práce je proces dobrovolnické činnosti mladých lidí, zúženou optikou se zaměřující na motivační podněty, determinující rozhodnutí vykonávat dobrovolnictví a nadále v této aktivitě setrvat.

Výběr výzkumné oblasti byl určen hned několika různorodými faktory. Nelze popírat, že jedna z nejvíce intenzivních pohnutek byla osobní zainteresovanost, vyplývající z aktivně vykonávané dobrovolnické činnosti. S narůstajícím zájmem o danou sféru

přicházely i další podněty, podporující kroky směřující k závaznému výběru tématu závěrečné práce.

Jeden z vyplývajících podnětů byla skutečnost, že i přesto, že výzkumů na témata, ať už samotných forem dobrovolnické participace, tak motivovanosti osob dobrovolnictví vykonávat, bylo provedeno několik, tak se ve většině případů jednalo o přístupy kvantitativního šetření. Mezi významné kvantitativní výzkumy, hledající odpovědi na otázky vztahující se k motivaci osob stát se dobrovolníky, lze z domácích zdrojů zařadit zejména práce Pavola Friče a kolektivu s ním spolupracujícím, neboť poznatky, které skrze provedené výzkumy provedli, či jejich reprodukci zahraniční literatury přinesli, se staly obohacujícím zdrojem sledované problematiky.

Kvantitativně orientované výzkumy tak otevírají pomyslnou bránu přístupu kvalitativnímu, který zaostřuje pozornost od kvantifikovaných dat k detailnějšímu zkoumání, popisu a následné interpretaci a diskuzi problematiky motivace lidí, rozhodnutých stát se součástí dobrovolnického procesu.

Dalším, neméně důležitým faktorem, zčásti determinujícím výběr výzkumného problému byla otázka týkající se sféry vysokoškolských studentů oboru Sociální pedagogiky, ve vztahu angažovanosti na dobrovolnických činnostech. Zajímalo nás, jaká bude u takto zvoleného výzkumného vzorku výsledná směsice motivačních indikátorů, směřujících ke vzniku zájmu aktivně se zapojit do procesu dobrovolnictví.

Součtem výše uváděných podnětů došlo k vymezení výzkumného problému. V tomto bodě je důležité vydefinovat si pojmy, které ohraničují rámec výzkumného problému, a se kterými se bude v praktické části nadále pracovat.

3.2 Vymezení základních pojmů

V procesu vymezení termínů, určujících charakter výzkumného problému, je nutné ujasnit si, jakým způsobem a dle jakých definic budeme pojmy dobrovolnická služba a motivace k dobrovolnictví prezentovat a pojímat.

Zastavíme-li se nejprve u pojmu prvního, a to u dobrovolnické služby, budeme se v rámci jeho vymezení pohybovat na území legislativního zakotvení. Podstatnými rysy dobrovolnické služby se pro nás stávají zejména formulace, že se jedná o činnost, poskytovanou dobrovolníkem „osobám sociálně vyloučeným“, dále naše zaměření reaguje

na „pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase“ (Česko, 1999), neboť námi zvolený výzkumný vzorek aktivně participuje na dobrovolnickém programu Pět P, zaměřující svoji činnost na výše zmiňované skupiny osob, tedy na děti ve věku od 6 do 18- ti let.

Přesuneme-li pozornost na vymezení pojmu motivace k dobrovolnictví, zjišťujeme, že se nejedná o proces nijak snadný, neboť se domníváme, že nelze pracovat s jednou obecnou definicí, která by ve svém znění pojímala alespoň polovinu rozměrů, kterých může tento pojem nabývat. Proto zde budeme pracovat spíše s popisem charakteristických rysů, určujících význam pojmu motivace k dobrovolnictví.

Pro potřeby předkládané bakalářské práce vnímáme motivaci k dobrovolnictví jako děj, podněcující člověka k úvaze a následnému naplnění opatření, vedoucích k rozhodnutí stát se osobou ochotnou věnovat svůj čas, energii a částečně i sebe sama pro dobro druhých, bez nároku na finanční odměnu či jinou formu materiálního zadostiučinění.

Vymezením základních, avšak zároveň stěžejních pojmů, určujících předmět výzkumu, došlo k určení směru, kterým se další postupy výzkumného šetření budou ubírat.

3.3 Stanovení výzkumných cílů

Vymezení výzkumných cílů, se stalo v průběhu šetření velmi složitým a zdlouhavým procesem. Samozřejmě, že před zahájením samotného výzkumu byly vytyčeny cíle, které by skrze prováděné metody sběru a analýzy dat měly být naplněny, avšak volba kvalitativní strategie s sebou přinášela mnoho okamžiků překvapení, kdy bylo zapotřebí opakovaně se k definování výzkumných cílů vracet a obohacovat je o nové rozměry.

Hlavním cílem bakalářské práce se již na začátku stalo odhalení motivačních indikátorů, podněcujících mladé lidi aktivně participovat na výkonu dobrovolnické činnosti. Avšak pouhé objevení motivů, pohánějící mladé lidi přijmout roli dobrovolníka nestačilo, a tak došlo k ustanovení dalšího, z logiky věci vyplývajícího, výzkumného cíle. Naplnění uváděného cíle bylo spatřováno v bližším prozkoumání a popisu objevených motivů a celkově k hlubšímu pochopení jejich povahy.

Jak již bylo nastíněno, přinášel s sebou proces sběru i analýzy dat nové oblasti, ve kterých bylo možné spatřovat ustanovení dalších výzkumných cílů. Sekundárními výzkumnými cíly se staly kategorizace a strukturalizace indikátorů motivovaného chování,

vedoucích k rozhodnutí mladých lidí stát se dobrovolníky. Dalším dílčím cílem, který pomalu vyplul na povrch v průběhu provádění rozhovorů s respondenty, se stala problematika informovanosti vysokoškolských studentů oboru Sociální pedagogika o možnosti zapojení se do dobrovolnického procesu.

3.4 Výzkumné otázky

Finální podoba výzkumných otázek opět pomalu krystalizovala až v průběhu výzkumného šetření. Po celou dobu však byla vynakládána veškerá snaha zachování kontinuity souboru výzkumných otázek s výzkumnými cíly bakalářské práce.

Výzkumné otázky:

- Jaké vnitřní pohnutky vedou mladé lidi stát se dobrovolníky?
- Jak silný vliv na rozhodnutí stát se dobrovolníkem má prostředí, ve kterém jedinec žije?
- Je dobrovolnictví mladých lidí podmíněno egoistickou potřebou „být dobrým člověkem“?
- Jaký dopad má aktuální životní stav mladého člověka na rozhodnutí začít se věnovat dobrovolnictví?
- Jakým způsobem ovlivňuje dostupnost informovanosti o dobrovolnických aktivitách mladé lidi rozhodnutí přijmout roli dobrovolníka?
- Jaké vlivy působí na mladé lidi v motivaci pokračovat ve výkonu dobrovolnické činnosti?

Rámec výzkumných otázek se vztahuje pouze na použitý výzkumný soubor, neboť jelikož se jedná o kvalitativní studii, nelze výsledky našeho šetření obecně aplikovat na neověřené větší skupiny. Nejen, že nám výzkumné otázky sloužily jako prvek pomáhající udržet správný směr výzkumu, to znamená, že díky nim mohla být zaručena setrvačnost v daném tématu, ale po provedení analýzy získaných dat, budou výzkumné otázky sloužit především jako vodítko při závěrečné interpretaci námi zjištěných dat.

4 DESIGN VÝZKUMU

4.1 Výzkumný soubor

Výběr výzkumného souboru byl dalším logickým krokem, který následoval hned po vymezení výzkumného problému a stanovení výzkumných cílů, neboť až s ukončeným procesem výběru vhodných respondentů se bylo možné postavit na pomyslný start celého výzkumného šetření.

Již na začátku úvah o cílové skupině byla vytvořena docela jasná představa o podobě vhodných respondentů, neboť už samotný název bakalářské práce nastiňuje, která kritéria budou v ustanovení zkoumaného vzorku rozhodující. Jednalo se tedy o záměrný výzkumný vzorek.

V první řadě bylo důležité pevně si určit, dle jakého vymezení budeme využívat pojem „mladé lidi“. Jelikož by se dal zmiňovaný pojem subjektivně chápat velmi odlišně, neboť každý z nás si pod pojmem mladý člověk může představit osobu v různém věkovém rozmezí, byl pro účely naší bakalářské práce pojem vymezen, jakožto osoby, spadající do věkové hranice od 19 do 25 let. Věkové rozmezí je podmíněno dalším kritériem, a to podmínkou být vysokoškolským studentem, neboť nás mimo jiné zajímalo, jakým způsobem dochází u takového výzkumného vzorku k podpoře informovanosti o dobrovolnických aktivitách. Vyšší hranice věkového určení byla vytvořena za účelem určení horního stropu.

Rozhodujícím rysem byla také délka trvání výkonu dobrovolnické aktivity. Opět vycházíme ze Zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě, kde je za dlouhodobou formu dobrovolnické služby považován výkon po dobu nejméně 3 měsíců. (Česko, 2002)

Pro lepší přehlednost byla vytvořena tabulka zachycující bližší informace o našich respondentkách. Až na fiktivní jména jsou veškeré zanesené informace pravdivé.

Jméno	Věk	Vysoká škola	Délka trvání
Markéta	22	UTB/ Sociální pedagogika	3 roky
Klára	22	UTB/ Sociální pedagogika	3 roky
Jana	21	UTB/ Sociální pedagogika	3 roky
Veronika	23	UTB/ Sociální pedagogika	3 roky

Tabulka 1 Respondenti

4.2 Metody sběru dat

V bodě výběru vhodných metod sběru dat bylo velmi důležité mít již prostudovanou relevantní literaturu, informačně se zabývající technikami sběru dat v oblasti kvalitativního výzkumu.

Mezi metody sběru dat byly zahrnuty rozhovory, vedené pomocí předem připravených návodů, které měly zaručit správnost zjišťovaných dat a měl tak být zajištěn odpovídající průběh rozhovorů, ve smyslu neodbíhání od požadovaného tématu. Na začátku samotného procesu sběru dat, dle určené metody, tak byla potřeba vytvořit rámec hlavního tématu a otázek korespondujícími s potřebou dosažení odpovědí na výzkumné otázky, vycházející z ustanoveného výzkumného problému. Kostra vytvořených pomocných otázek je součástí příloh. (viz Příloha P I: Osnova rozhovoru)

Rozhovory byly se souhlasem respondentek nahrávány na diktafon a následně byla provedena jejich doslovná transkripce, aby mohlo dojít k následnému analytickému procesu. Přepisy provedených rozhovorů jsou taktéž přiloženy. (viz Příloha P II: Transkripce rozhovorů).

4.3 Metody analýzy dat

Stejně tak jako u metod sběru dat, tak i u metod analýzy nabytých informací, bylo přihlíženo k volbě strategie kvalitativního výzkumu, kterou byla zvolena zakotvená teorie. Analytické techniky, přispívající k naplňování cílů výzkumného šetření za přítomnosti zakotvené teorie, se dělí celkem do 3 stádií, které si blíže přiblížíme v rámci následujících podkapitol.

4.3.1 Otevřené kódování

Na začátku procesu analýzy dat stál děj otevřeného kódování, kterým byl text rozhovorů, jakožto pevných sekvencí, rozdělen na jednotky. Pod zmiňované jednotky můžeme řadit buď pouze jednotlivá slova, slovní spojení nebo celé věty či odstavce. K takto vzniklým jednotkám pak byl přidělen název či označení, které obecněji vystihoval podstatu řečené myšlenky. Pomalu se tak rodil seznam kódů, vzniklých na základě analýzy rozhovorů, která již v tomto bodě probíhala s určitým cílem nálezů požadovaných informací. Přínosné na procesu otevřeného kódování byly však právě momenty, kdy se začaly objevovat skutečnosti, které nám vypluly na povrch až po detailnějším prozkoumání rozhovorů a napomáhaly nám tak v rozšiřování kontextu celého výzkumného šetření.

Jak již bylo zmíněno, byly provedeny dohromady 4 rozhovory, přičemž proces otevřeného kódování začal již po uskutečnění prvního rozhovoru, neboť mohla být tímto způsobem provedena zpětná vazba konaného rozhovoru, ve smyslu účelnosti získaných informací. Další rozhovory byly analyzovány na základě otevřeného kódování postupně, a docházelo jak k jevu opakujících se kódů, tak ke vzniku kódů nových, neboť každý další rozhovor svou jedinečností vnesl do probíhajícího výzkumného šetření originální a obohacující poznatky.

4.3.2 Axiální kódování

Dalším krokem v procesu analýzy získaných dat, bylo axiální kódování. Jedná se o techniku přímo navazující na otevřené kódování, avšak je důležité neopomenout „mezikrok“ vytvoření kategorií a subkategorií, složených z kódů, vzešlých z procesu otevřeného kódování. Zmiňované kategorie představující určitý zastřešující rámec kódům, které byly u provedených rozhovorů podobné, v některých případech stejné. Subkategorie jsou pak výsledkem méně se opakujících, avšak ve svém rozsahu významných informací, úzce reagujících na oblast výzkumného problému.

Skrze axiální kódování pak mohlo dojít k vytvoření spojení mezi vzniklými kategoriemi a subkategoriemi, na základě využití tzv. paradigmatického modelu. Postup vytváření paradigmatického modelu byl založen na přiřazování jednotlivých kategorií a subkategorií, vzešlých z otevřeného kódování, k jednotlivým položkám paradigmatického modelu. Oceňujícím přínosem na tvorbě paradigmatického modelu je bezesporu podpora utříděnosti

již zanalyzovaných dat a efektivnější orientace napomáhající k další analýze a následné interpretaci zpracovávaných dat.

Paradigmatický model je složen z šesti položek, jmenovitě: příčinné podmínky, jev, kontext, intervenující podmínky, strategie jednání a interakce a následky. Pořadí položek v sobě nese logickou návaznost sledovaných kategorií a jejich vzájemných spojení. Pod každou položku paradigmatického modelu tak byly přiřazeny odpovídající kategorie. Pro lepší přehlednost byla vytvořena tabulka, mapující umístění jednotlivých kategorií. Charakteristika kategorií za pomoci uvedení konkrétních příkladů z rozhovorů, bude uvedena v odstavcích níže.

PŘÍČINNÉ PODMÍNKY	JEV	KONTEXT	INTERVENUJÍCÍ PODMÍNKY	STRATEGIE JEDNÁNÍ A INTERAKCE	NÁSLEDKY
potřeba pomáhat	pasivní přístup	aktuální životní situace	cílová skupina	časové možnosti	sebereflexe
vliv dřívějších prožitků	reakce na konkrétní nabídku	atraktivnost nabídky	představy / očekávání	přesah vztahu	přínos pro dobrovolníka
osobní rozvoj		podobnost životního osudu			význam dobrovolnictví
dřívější zkušenost s dobrovolnictvím					
volný čas					

Tabulka 2 Paradigmatický model

Popis kategorií paradigmatického modelu

1. Příčinné podmínky

Do položky příčinných podmínek bylo na základě axiálního kódování zařazeno 5 kategorií:

➤ Potřeba pomáhat

Vykonávat dobrovolnickou aktivitu, ať už v jakékoliv formě, by mělo znamenat, že je člověk, který se rozhodne být dobrovolníkem, něčím poháněn. Vnitřní pohnutka, byla zaznamenána i u našich respondentů, kde nejvýrazněji tento motiv u sebe popsala

Klára, která říká, že „...*primární myšlenkou byla snaha pomoci a právě snažit se pomoci dětem, které to už tak nemají v životě moc jednoduché...*“. Podobnou úvahu o motivu poskytnout pomoc, u sebe popisuje i Veronika, která uvedla, že „...*strašně moc by mě to naplňovalo, kdybych mohla, jakože někomu takto pomoci. To byl důvod, proč jsem se na to, na tu cestu vůbec dala.*“.

➤ Vliv dřívějších prožitků

Velmi zajímavé se stalo zjištění, že silným zdrojem motivace, v rozhodnutí stát se dobrovolníkem, jsou životní příběhy jednotlivých respondentů. Markéta například popisuje své negativní životní zážitky jako pohon k pomoci druhým lidem. Říká, že „...*ale já si myslím, že celkově jako ten můj život byl tak jako ovlivněn různými negativními situacemi, které mě vlastně přiměly k tomu pomáhat lidem v těžkých situacích, protože vím, že to není jako lehké, když ten člověk musí ty situace sdílet sám.*“. Podobně vliv svých dětských prožitků popisuje i Klára, „*Tak mě to vlastně motivovalo díky tomu, že jsem měla velmi těžkou rodinnou situaci už od dětství,...*“.

➤ Osobní rozvoj

Další kategorií, která ve svém charakteru již trochu míchá altruistické pojetí dobrovolnické činnosti s egoistickými tendencemi, je vnímání výkonu dobrovolnické činnosti, jakožto podpůrného nástroje v možnosti osobního rozvoje, ve smyslu nabytí nových zkušeností. Například Jana na otázku s jakými pocity do rozhodnutí stát se dobrovolníkem šla, uvedla, že „*No a ten program mi přišel takový, jakože, že to pomůže i mně, ...dál jako budu mít vlastně praxi, jednou si to napíšu do životopisu, že jsem 3 roky byla vlastně tady v tom programu.*“. Prvek motivu osobního zisku, lze spatřovat v druhé části odpovědi, jinými slovy je patrné, že Jana příkládá váhu přínosu dobrovolnictví i do rámce svého osobního rozvoje. V kontextu diskuze o možnosti stát se dobrovolníkem v zahraničí, což Janu z její výpovědi „...*já jsem jako vždycky strašně chtěla jít jako dobrovolník třeba do nějaké cizí země...*“, zřejmě velmi přitahuje, hovoří o nynější dobrovolnické aktivitě následovně: „*A jako toto mi přišlo, že je to sice tady, ale je to taková první zkušenost...*“. Stručněji pohnutku zisku nové zkušenosti, posunující osobnostní rozvoj popsala Markéta následovně: „...*že to byly pocity nějaké naděje, že jako poznám něco nového, co ještě neznám, prostě nějaké nové poznání.*“.

➤ Dřívější zkušenost s dobrovolnictvím

V průběhu rozhovoru byla vznesena i otázka, zda je nynější aktivně vykonávaná dobrovolnická činnost první zkušeností. Markéta nám přibližuje svoji situaci následovně: „*Ne, Pět Péčko není moje první zkušenost s dobrovolnictvím. Pokud do dobrovolnictví můžu zařadit třeba i dobročinné sbírky, tak už jsem vlastně byla pro Bílou pastelku a pak jsem ještě v rámci jedné organizace, teď už si ale nevzpomenu jaké, jsem vlastně byla jako dobrovolník v Domově pro seniory.*“ Svou dřívější zkušenost s dobrovolnictvím uvedla i Jana, která na otázku reaguje odpovědí: „*..., já jsem dřív vedla Skauty.*“ .

➤ Volný čas

Zajímavou oblast nám svým rozhovorem, v kontextu využití dobrovolnické aktivity, jakožto náplně volného času otevřela Jana, která zmiňuje, že „*Takže po škole jsem tady vlastně neměla vůbec co dělat...ale vůbec právě... Takže to byl jeden z důvodů.*“ . Uvedenou odpověď lze vnímat tak, že Jana ve výkonu dobrovolnické činnosti spatřovala zejména způsob naplnění svého volného času, kterého měla přebytek, což doplňuje i její následovné tvrzení, že „*...fakt jsem měla spoustu volného času a neměla jsem co s ním dělat a strašně nerada mám takový to trávení času, abych sledovala 5 seriálů a celý den seděla.*“ .

2. Jev

Položka paradigmatického modelu, nesoucí název Jev, v sobě zahrnuje 2 kategorie:

➤ Pasivní přístup

I přesto, že výše uvedená kategorie Potřeba pomáhat, popisuje přítomnost vnitřních pocitů poskytovat pomoc, přístup ve hledání aktivního naplnění těchto potřeb, byl vyzorován spíše jako pasivní. Například Klára popisuje svoji činnost s vyhledáváním dobrovolnických aktivit tak, že „*Dobrovolníkem jsem se chtěla stát už dávno předtím, akorát jsem tomu asi nevěnovala tolik pozornosti,...*“ . Poté dodává, že „*Tak chuť pomáhat tam byla asi odjakživa, akorát jsem tomu buď od začátku nedávala velkou váhu..., že jsem nehledala žádné informace o tom a neměla jsem to ani nějak vymezené, jestli by to měla být pomoc lidem, životnímu prostředí nebo třeba zvířatům a podobně.*“ . Markéta uvádí podobnou situaci z poněkud odlišného náhledu, kdy říká, že „*Tak možná myšlenka o vykonávání dobrovolnictví mě napadla už, jakože mnohem dřív, ale asi jsem k tomu neměla moc možností, příležitostí.*“ .

➤ Reakce na konkrétní nabídku

Pomyslný zlom v rozhodnutí stát se dobrovolníkem, dle uvedených výpovědí, přišel až ve chvíli nabídky konkrétního způsobu, jakým lze vykonávat dobrovolnickou činnost. Tato kategorie má velmi úzký vztah s kategorií Atraktivnost nabídky, nacházející se v následující položce paradigmatického modelu, a to v položce nazvané Kontext. Veronika popisuje tento okamžik tak, že „...bylo to v prvéku tady na výšce, kdy vlastně Program 5 P měl, jakože prezentaci, právě tady v rámci toho dobrovolnictví, a právě mě to celkem zaujalo, a tak jsem si říkala, že se tam jakože přihlásím.“. Obraz konkrétní pomoci zaujal i Kláru, která říká, že „...už jakože ta možnost, že vím, kde můžu konkrétně pomoci, tak mě to zaujalo...“. S popisem reakce na konkrétní nabídku přichází i Markéta, která říká, že „...já jsem byla ráda, že se jakoby něco naskytlo, protože dřív jsem takhle nic jako nehledala, ani jsem na to možná jako nemyslela, abych něco hledala...“.

3. Kontext

Další položka paradigmatického modelu je nazvána Kontext a zahrnuje v sobě následující 3 kategorie:

➤ Aktuální životní situace

Je obecně známo, že lidské chování je podmíněno motivy, hledající skrze své naplnění způsob uspokojení požadovaných potřeb. Hledáme-li zárodky motivů, v našem případě projevy chování vedoucí k tomu, stát se dobrovolníkem, nebylo by správné, opomíjet aktuální životní situaci sledovaného jedince, ve smyslu působení právě přítomných vlivů, určujících směr i intenzitu podmíněného chování. Jako příklad lze uvést výpověď Jany, která uvedla, že ji aktuální situace, v jejím případě absence kontaktu s přáteli, do jisté míry ovlivnila její rozhodnutí stát se dobrovolníkem. Uvedla, že „..., takže určitě kdybych tady možná měla víc známých, tak bych ten čas trávila s kamarády, ale tím, že prostě jsem potřebovala i nabyt nějaké kontakty, tak to hlavně byla i taková cesta k tomu.“. Pokud se zaměříme na výpověď Veroniky, posuneme se od vlivu aktuální situace na motiv stát se dobrovolníkem, k vlivu aktuální životní situace na motiv nadále v dobrovolnické činnosti setrvat, neboť respondentka popisuje dopad náročných životních situací na její výkon dobrovolnické činnosti následovně: „ Je toho moc, moc...Škola, teď minulý rok se u nás jakože v rodině stalo takové neštěstí, do toho vlastně ještě partnerské problémy...“

nakonec popisované části výpovědi dodává, že „...a vůbec nevím, jestli mám pokračovat nebo ne, nevím.“.

➤ Atraktivnost nabídky

V položce Jev, jsme se již blíže seznámili s kategorií Reakce na konkrétní nabídku. Výše popisovaný jev je logicky úzce spjat s mírou atraktivnosti, v očích cílové skupiny, nabízené dobrovolnické aktivity. Jana vznik svého zájmu popisuje tak, že „No a tak mě ta přednáška zaujala a řekla jsem si, že bych asi teda jako mohla podívat se, jak to probíhá, a přišla jsem a zůstala jsem.“. Klára navíc ve své výpovědi vyzdvihuje důležitou roli osoby, která předváděný program prezentuje. Své rozhodnutí stát se členem nabízené dobrovolnické aktivity popisuje tak, že „...ten program, který přednášela velice moc sympatická paní, která mě velmi zaujala a vypadala právě velmi odhodlaně a věřila tomu, co dělá, a právě mě dostalo její nadšení, a tím pádem jsem se potom začala o tu organizaci zajímat víc a potom to šlo, ráz naráz.“.

➤ Podobnost životního osudu

Poslední kategorie tohoto bloku má svým způsobem úzkou návaznost na kategorii Cílová skupina v položce Intervenující podmínky. Jak totiž bylo vyzorováno, velkou roli v motivaci stát se dobrovolníkem hrál i obraz toho, komu bude pomoc poskytnuta, z hlediska podobnosti s životním osudem samotného dobrovolníka. Markéta své skryté motivy, charakterizující vztah mezi jejím životním příběhem a osudem lidí, kterým by chtěla pomáhat, popisuje takto: „..., že jsou tam většinou děti, které mají nějaké ty výchovné problémy nebo jsou třeba z rozvrácených rodin, z rozvedených nebo cokoliv prostě. Tak mě to takhle lákalo, protože jsem si říkala, že to asi můžou být děti, které zažívají nebo mají podobný osud nebo minulost jako já.“. Klára o svém životním osudu a následně o svých motivech k dobrovolnictví mluví podrobněji, říká, že „...zažívala jsem sama nějaké takové ty trable, které zažívají ti naši svěřenci a zažila jsem celoživotní odstrkování a nadřazenost mých sester nade mnou, ačkoliv jsou o hodně let mladší než já, a to byl jeden z hlavních popudů, proč jsem chtěla pomáhat, vzhledem k tomu, že vím, jaké to je, jaká je t situace, a proto chci, aby se to nějak změnilo.“.

4. Intervenující podmínky

V pořadí čtvrtá položka paradigmatického modelu, pod sebou otevírá prostor naplněný 2 kategoriemi:

➤ Cílová skupina

V rámci Intervenujících podmínek, hovoříme o vlivu cílové skupiny na rozhodnutí respondentů stát se dobrovolníky. To znamená, že hovoříme o lidech, ke kterým bude poskytovaná pomoc směřována. Úvahy o cílové skupině, ze strany respondentů, se totiž projeví jako pomyslné ukazatelé v budoucím rozhodnutí stát se dobrovolníkem. Různorodý charakter zmiňovaných úvah o cílové skupině, lze krásně vystihnout uvedením následujících výpovědí. Veronika o cílové skupině přemýšlela spíše až v kontextu nabízené dobrovolnické činnosti, kdy tvrdí, že „*Mě zaujala ta práce s dětma a nejenom s dětma jako takovýma, ale s těma kdo vlastně pochází z nějakého nepříznivého rodinného prostředí,...*“. Jiný úhel pohledu svou výpovědí přináší Markéta., která říká, že: „*...protože jsem spíše chtěla za těma dětma, ale pak jsem si řekla, že i ti starší lidé potřebují jakoby tu psychickou podporu nebo nějaké prostě takové to ucho ...*“. Naproti tomu Klára říká, že „*...je sice určitě i důležitá pomoc pro seniory a podobně, nicméně si myslím, že mnohem důležitější je to právě u těch malých dětí, které ještě se právě dají ovlivnit právě tím prostředím a chováním...*“.

➤ Představy/očekávání

V každém okamžiku našeho života, kdy se na základě různých motivů rozhodneme pro nějakou činnost, jsou zde přítomny různé formy představ a očekávání. Nejinak tomu bylo i u našich respondentů ve chvíli, kdy se rozhodovali stát se dobrovolníkem. Na otázku, s jakými představami do procesu dobrovolnictví vstupovala Veronika, uvedla, že „*..., takže si myslím, že nad tímhle jsem třeba ani nepřemýšlela, nad takovýma věcmi, jaké jsou moje očekávání. Vůbec nevím. Jakože chtěla jsem pomoci. Ono to očekávání jako tak bylo asi v tom, že jsem prostě chtěla pomoci.*“. Naproti tomu s poněkud jasnějšími, i když zároveň, dalo by se říci naivnějšími představami, se setkala Jana, která říká, že „*Tak nejprve jsem si myslela, že tam jako přijdu, dostanu nějaké dítě, které je třeba týrané nebo má problémy s drogami a představovala jsem si to tak, jakože si s nimi párkrát popovídám a všechno změní.*“. Nakonec této části ještě uvádí, že „*... jsem si myslela, že tam přijdu jak nějaká spasitelka a všechno bude v pohodě.*“. Podobnou myšlenku nám přiblížila i Klára, která vypověděla, že „*...a chtěla jsem nebo snažila jsem se dokázat trošičku změnit ten svět k lepšímu.*“.

5. Strategie jednání a interakce

Skrze předposlední položku paradigmatického modelu se blíže seznámíme s popisem dvou kategorií:

➤ Časové možnosti

Proces rozhodování stát se dobrovolníkem, u našich respondentů doprovázen i zvážením časových možností. To znamená, že s nastupující roli dobrovolníka, byly motivy ovlivněny úvahami o tom, jaký čas jsou respondenti ochotni do dobrovolnické aktivity vkládat. Při popisu svého možného dřívějšího rozhodnutí stát se dobrovolníkem narazila Klára na zmiňovanou skutečnost jen okrajově ve zmínce, že „...*anebo právě nebyl čas, nebyla chuť, byly přece jenom jiné zájmy.*“. Jana o časové podmíněnosti výkonu dobrovolnictví hovoří v souvislosti s oblastí zahraniční dobrovolnické participace, kterou již v minulosti zvažovala, avšak narazila právě na omezenost svých časových možností. Uvádí, že „...*akorát, je to takový, že je to časově náročnější, že se tam jede třeba na měsíc v kuse a mně to nikdy nevyhovovalo skrz to, že jsem byla ve škole, takže se mi to krylo se školou nebo v létě se mi to krylo s praxí, brigádou, takže skrz to.*“.

➤ Přesah vztahu

S postupem času, kdy se respondentky plně a aktivně přijaly roli dobrovolníka, docházelo ke změně motivům nadále v dobrovolnické aktivitě setrvat, na základě vývoje vztahu s osobou, které byla dobrovolnická pomoc poskytována. V průběhu šetření tak došlo k vypořádání dvou, zcela odlišných perspektiv, ze kterých na stávající stále se stupňující vztah respondentky nahlížely. Prvním příkladem je případ Jany, která přesah jejího přátelství se svou svěřenkyňou vnímá jako posílení vnitřních motivů k co nejlepšímu dobrovolnickému výkonu neboť uvádí, že „*Já jsem teda chtěla i přes úřady si vyřizovat, už nevím, jak se to přesně jmenuje, ale abych si mohla brát vlastně Káju normálně domů...*“ dále ve svém vyprávění pokračuje slovy „*ona třeba strašně ráda telefonuje a ona občas volá i moji mamce domů..., takže ona už je takový člen rodiny pomalu.*“. Naproti tomu

Veronika vnímá přesah svého vztahu s její svěřenkyňou spíše negativně, což ale připisuje zejména obtížným životním okolnostem, které ji v průběhu posledního roku potkaly. Jejimi slovy: „...*, ale prostě je to tak no, že se tomu začínám vyhýbat a moc mě to mrzí, protože v žádném případě jsem právě nechtěla, aby to zašlo tak daleko, abych té malé, jakože mohla tak nějak ublížit.*“.

6. Následky

Poslední položka paradigmatického modelu svými třemi kategoriemi pomyslně uzavírá proces axiálního kódování. Jedná se o kategorie:

➤ Sebereflexe

V procesu analýzy poskytnutých rozhovorů došlo ke zjištění, že vnitřní reflexe výkonu dobrovolnické aktivity přicházela u respondentek v rozdílných situacích. Například Markéta se nad svou prací v roli dobrovolnice zamyslela ve chvíli, kdy se vztah s jejím svěřencem začínal zhoršovat. Ten jí začínal odmítat, začal být líný a drzý a Markéta svou reakci v podobě sebereflexe popisuje následovně: *„Už jsem si říkala, že to prostě ani není možné, říkala jsem si, že to asi já nezvládám.“*. Podobně tomu bylo i u Kláry, která se po několikatém neúspěchu vytvoření harmonického vztahu se svými svěřenci také potýkala s otázkami vztahující se k reflexi jejího výkonu. Dle jejích slov: *„..., nicméně snažila jsem se pro to udělat cokoliv a naštěstí jsem ještě neztratila ani tu naději a právě teďka v tom chci pokračovat dál, ...“*. Naproti tomu u Jany probíhal proces sebereflexe v pozitivním duchu. Připomíná svůj motiv, dělat pro svou svěřenkyni maximum, čerpající z přesahu jejich vztahu, říká, že *„Ale nicméně vlastně tady ten můj zájem z té mé strany, že bych si ji brávala domů, podle mě ty rodiče jako určitě podnítil k tomu, aby si ji víc brali domů, víc se jí věnovali, víc si jí všímali, ...“*.

➤ Přínos pro dobrovolníka

V závislosti na sebereflexi dobrovolnického výkonu samotnými respondentkami, navazuje i zhodnocení přínosu pro ně samé. V tomto bodě například Jana oceňuje nenahraditelnost situací, do kterých se v rámci dobrovolnické činnosti dostává. Řekla, že *„Tak určitě si jako myslím, že kromě toho dobrého pocitu, který ten člověk z toho má, tak mu to přináší i zkušenosti, protože se díky tomu dostane do situací, které by jako normálně nezažil.“*. Velmi obdobným způsobem reagovala i Klára, která podotýká, že *„... jsem právě mohla nahlédnout i do situací jiných rodin a právě nevidím to už jenom z toho jednoho pohledu...“*. A s podobným popisem přínosu dobrovolnické aktivity pro svou osobu přichází i Markéta, která říká, že *„..., ale dobrovolnictví přináší i hodně mně, kdy si posloucháním různých životních příběhů formuji vlastní osobnost...“*.

➤ Význam dobrovolnictví

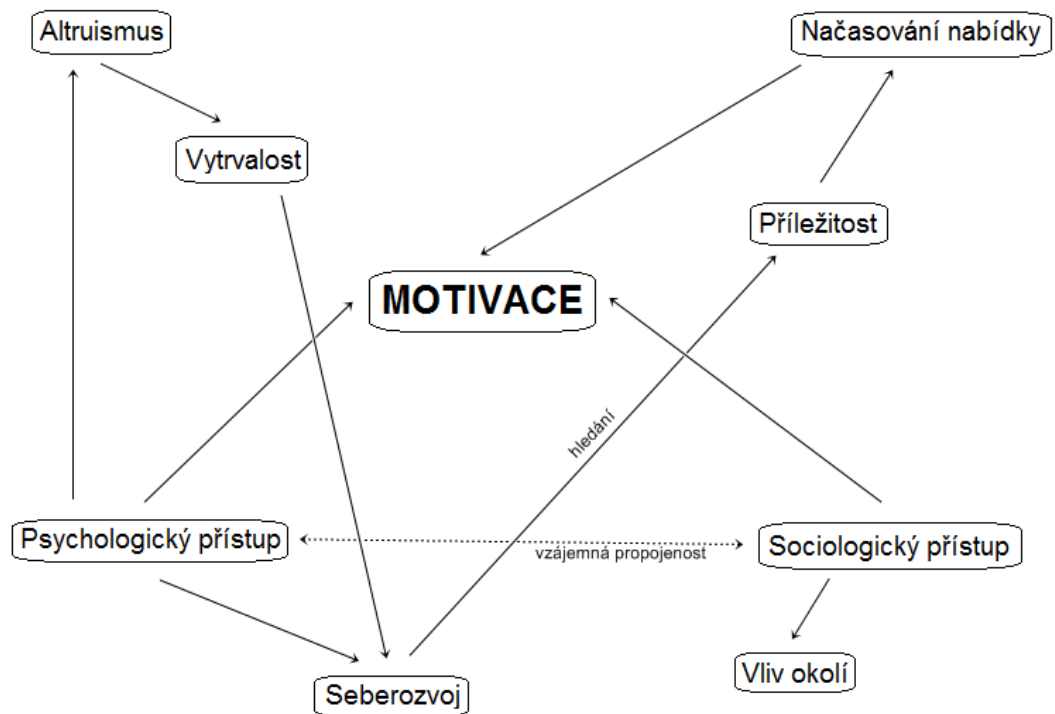
Nakonec přichází popis kategorie, vzniklé na základě výpovědí respondentek, vztahujících se k jejich názoru obecného významu dobrovolnictví. Po celou dobu trvání rozhovorů bylo zřejmé, že respondentky vstupovaly do výkonu dobrovolnické aktivity s vědomím, jak obrovský význam dobrovolnictví pro společnost, ve které žijí, má. Nejvýrazněji to ve svém vyprávění uvedla Jana, která říká, že *„Prostě sezení u televize a koukání člověku nepřinese tolik, jako když dělá nějakou dobrovolnickou činnost.“*

Na závěr podkapitoly věnované popisu procesu axiálního kódování lze dodat, že se jednalo o proces náročný a zdlouhavý, avšak nelze opomenout skutečnost, že již v rámci analýzy jednotlivých položek paradigmatického modelu, respektive jeho kategorií, došlo k primární interpretaci dat. S charakteristikou kategorií tak došlo k nástihu odpovědi na výzkumné otázky, k jejichž sekundární interpretaci dojde v

4.3.3 Selektivní kódování

Poslední fází analytického procesu získaných dat, je u strategie zakotvené teorie tzv. selektivní kódování, které opouští paradigmatický model a přichází s kauzálním modelem novým. Na začátku tohoto typu kódování je stanovena jedna klíčová kategorie, kolem které je organizován základní analytický příběh. Jak již z výzkumných cílů a otázek vyplývá, jedná se v kontextu předkládané bakalářské práce o kategorii nesoucí název Motivace. Pro lepší přehlednost následovného popisu vzniklého kauzálního modelu, bylo sestaveno schéma analytického příběhu, zachycující vztahy mezi vlastnostmi, tvořící jeho kostru.

Ohniskem schématu analytického příběhu se stal pojem motivace, ke kterému byly postupně vytvářeny jeho determinující kategorie a paralelně probíhal proces zachycení vzájemných vztahů, ať už mezi stěžejním pojmem motivace a ostatními kategoriemi, tak i mezi kategoriemi samotnými.

Obrázek 1 Schéma analytického příběhu

V popisu schématu analytického schématu budeme vycházet ze dvou v podstatě se odlišujících, avšak i přesto se do jisté míry ovlivňujících přístupů, vyjadřujících se k otázkám objasnění indikátorů motivace mladých lidí stát se dobrovolníky. Začneme s nahlédnutím pod povrch kategorie nesoucí název Psychologický přístup, která pod sebou nese myšlenku vlivu vnitřních motivačních indikátorů stát se dobrovolníkem. Jinými slovy je zmiňovaná kategorie založená na přesvědčení, že hlavními motivy pro výkon dobrovolnictví jdou z člověka samého, jedná se tak o rozhodnutí, založené na jeho vlastním přesvědčení. Význam přítomnosti této kategorie ve schématu analytického příběhu zastřešují i výpovědi našich respondentek, kdy například Klára uvádí, že: „... *tak ta chuť pomáhat tam bylo odjakživa,...*“. O svém silném vnitřním motivu hovoří i Markéta, která zdůrazňuje, že: „...*, šla jsem tam dobrovolně sama, protože jsem studovala technickou střední školu, takže vlastně většina lidí v mém okolí neměla takové ty empatické tendence, moc je tady to dobrovolnictví nezajímalo.*“. Markéta se svou výpovědí do určité

míry vyjadřuje i ke kategorii nazvané Vliv okolí, vztahově odkazující na kategorii Sociologického přístupu. V jejím tvrzení však dochází k jevu opačnému, a to ve smyslu překonání nezájmu okolí o dobrovolnické aktivity, na základě svých vnitřních pohnutek. Rozdílný náhled na sílu vlivu okolí v rozhodnutí stát se dobrovolníkem uvádí Klára, která říká, že: *...a potom, když tam šlo i více lidí z ročníku, tak to byla i větší motivace.*“

Plynule přestupujeme k seznámení se s kategorií Sociologický přístup. Ta v sobě nese myšlenku silné společenské podmíněnosti rozhodnutí stát se dobrovolníkem, ve smyslu přítomnosti okolností přicházejících zvěňčí a výrazným způsobem ovlivňujících motivy přijetí statusu dobrovolníka. Popisovaný rys lze sledovat zejména v reakci respondentek až na konkrétní nabídku dobrovolnické aktivity.

Navzdory nezpochybnitelným vlivům sociologického přístupu v rozhodnutí našich respondentek stát se dobrovolníky, bylo z provedených rozhovorů vyzorováno, že přece jen spíše převažují motivy psychologického charakteru, na něž se postupně nabalují strategie směřující ke změně stávající situace. Popisovaný vztah lze popsat na vzájemné propojenosti kategorií Seberozvoj, spadající pod kategorii Psychologického přístupu, a kategorií Příležitosti. Egoisticky laděný motiv, stát se prostřednictvím výkonu dobrovolnické činnosti člověkem s širším rozhledem a také duševně bohatším, zároveň sekundárně reflektuje hodnotu, kterou má dobrovolnictví pro samotné dobrovolníky, což lze velmi hezky vystihnout odpovědí Kláry, která říká, že: *..., že opravdu to pomohlo při mé seberealizaci, při mém nějakém rozvoji,...*“. Podobně hodnotu dobrovolnictví pro sebe samou popisuje i Markéta, která uvádí, že: *„Dobrovolnictví samozřejmě беру celkově jako přínos a možná to bude znít trochu sobecky nebo tak, ale dobrovolnictví přináší i hodně mně,...*“.

Jak si však lze ve schématu zobrazující kostru analytického příběhu všimnout, je motiv seberozvoje ovlivněn další kategorií, kterou je Vytrvalost, vycházející z altruistických charakteristik indikátorů našich respondentek participovat na dobrovolnické činnosti, a zejména pak přes různé překážky v tomto procesu setrvat. Velmi významnou kategorií tak představuje kategorie Altruismus, spadající pod Psychologický přístup, neboť altruistické motivy k dobrovolnické činnosti se skrze výzkumné šetření staly nejvíce frekventovaným a zdůrazněným pojmem, kdy například Klára v jedné části své výpovědi výstižně popisuje vzájemně propojený vztah mezi kategoriemi Altruismus a Vytrvalost,

když i přes neúspěšné vztahy se svými respondenty uvádí, že: „..., *nicméně snažila jsem se proto udělat cokoliv a naštěstí jsem ještě neztratila ani tu naději...*“.

Na závěr procesu selektivního kódování, který spočíval ve vytvoření a následného popisu schématu analytického příběhu, lze konstatovat, že vzniklé kategorie a zejména vyplývající vztahy mezi nimi, přinesly obohacující materiál k celkové interpretaci dat celého výzkumného šetření. Procesem kategorizace motivačních faktorů, vedoucích mladé lidi stát se dobrovolníky, došlo k rozšíření kontextuálních souvislostí, otevírající prostor k hlubšímu pochopení nalezených motivačních indikátorů. Můžeme říci, že v průběhu analytického děje výzkumu došlo k naplnění stanovených cílů bakalářské práce, jejichž finální shrnutí přinese kapitola nazvaná Interpretace dat.

5 INTERPRETACE DAT

Poslední řádky praktické části předkládané bakalářské práce věnují prostor závěrečné a souhrnné interpretaci již zanalyzovaných dat. Na základě zodpovězení výzkumných otázek se pokusíme o výsledné interpretování, zachycující fragmenty pochopení motivačních indikátorů ve vztahu respondentek k jejich rozhodnutí stát se dobrovolníky.

Jaké vnitřní pohnutky vedou mladé lidi stát se dobrovolníky?

Na základě našeho výzkumného šetření bylo zjištěno, že mezi velmi silné vnitřní motivační faktory, patřila zejména altruistická touha pomoci, doplněná vlastní životní zkušeností, podněcující ke vzniku myšlenek zprostředkovávat pomoc lidem, kteří se nacházejí v podobných, v řadě případů i horších životních situacích. Přítomnost vnitřních motivů ve vztahu k rozhodnutí stát se dobrovolníkem, byly v průběhu rozhovorů velmi patrné. Prolínající se struktury vnitřní touhy pomoci s dalšími determinujícími motivy, čistě čerpajícími z fragmentů altruistického smýšlení, se projevíly v procesu rozhodování stát se dobrovolníkem jakožto převažující nad vlivy přicházejícími z okolí, což lze reflektovat na konkrétních výpovědích, uvedených zejména při popisu kategorie Potřeba pomáhat v paradigmatickém modelu.

Jak silný vliv v rozhodnutí stát se dobrovolníkem má prostředí, ve kterém mladý člověk žije?

Jak již bylo nastíněno odpovědí na první výzkumnou otázku, přineslo výzkumné šetření poznatky o přítomnosti spíše vnitřních motivů na cestě k rozhodnutí participovat na dobrovolnické činnosti. Avšak bylo by chybou úplně zastínit vlivy působící z prostředí, ve kterém respondentky žijí, neboť výskyt i takových vlivů byl v průběhu výzkumu zaznamenán. Zmiňované vnější faktory lze zachytit v podobě využití dobrovolnictví jakožto náplně volného času, neboť z provedeného výzkumného šetření lze vyzorovat, že např. jedna z respondentek začala o rozhodnutí přijmout roli dobrovolníka přemýšlet ve chvíli, kdy jí prostředí, ve kterém žila, poskytovalo dostatek volného času. Popisovaný jev lze popsat jako jev opačný k altruistickým myšlenkám spojených s volbou stát se dobrovolníkem, avšak v kontextu námi prováděného výzkumného šetření nebyly tyto pohnutky vnímány natolik silně, aby se staly rozhodujícím faktorem. Můžeme spíše říci, že vlivy působící z okolí jsou reakcí opírající se o pevné základy vnitřních pohnutek. Velmi

významnou roli v rozhodnutí participovat na dobrovolnické činnosti zaujímala také podoba hodnoty, vztahující se k obecnému významu dobrovolnických aktivit ve společnosti. Z výpovědí lze vyčíst, že jsou si všechny respondentky vědomy hlubokého významu dobrovolnictví, ve smyslu uvědomění si rozsahu své lidské i občanské zralosti. Opět tak plynule otevíráme prostor další výzkumné otázce.

Je dobrovolnictví mladých lidí podmíněno egoistickou představou „být dobrým člověkem“?

Odpověď na položenou výzkumnou otázku se podařilo vyzorovat již v procesu analýzy získaných dat, kdy postupně došlo ke zjištění, že jeden z motivačních indikátorů byl získ nových zkušeností, nabytých skrze dobrovolnické aktivity, které do určité míry představují prestižní způsob utvoření vlastní osobnosti a kvalitní podpoření procesu formování vlastní identity. I přesto, však nelze na uvedenou otázku odpovědět jednoznačně, a můžeme spíše konstatovat, že motivace nebyla egoistickou představou „být dobrým člověkem“ podmíněna, nýbrž se jednalo o fragment doplňujícího charakteru. Jinými slovy, na základě našeho výzkumného šetření lze říci, že egoistické představy hrály určitou roli, avšak ani u jedné z respondentek se nejednalo o pomyslný spouštěč motivačních strategií, vedoucích ke změně stávající situace, ve smyslu zapojit se do dobrovolnictví.

Jaký dopad má aktuální životní stav mladého člověka na rozhodnutí začít se věnovat dobrovolnictví?

Z provedeného výzkumu došlo k zachycení jevu, který je charakterizován rysem, popsaným tak, že spíše než aktuální životní stav měla významnější vliv podoba prožitků z minulosti, to znamená, že bylo odkazováno na zkušenosti z dětství a na rodinné zázemí, které rozhodnutí stát se dobrovolníkem do jisté míry formovalo. Na druhou stranu je však důležité zmínit, že došlo k vyzorování skutečnosti, vyjadřující vztah mezi aktuálním životním stavem a dobrovolnictvím, ve smyslu důležitosti správného načasování nabídky dobrovolnické aktivity. To znamená, že můžeme říci, že byl patrný vliv osobní připravenosti v podobě odhodlání do dobrovolnického procesu vstoupit a aktivně se v něm angažovat. Podobu dopadu aktuálního životního stavu ve vztahu k rozhodnutí být dobrovolníkem lze spatřovat zejména v aktuálním psychickém stupni vývoje.

Jakým způsobem ovlivňuje míru motivace mladých lidí stát se dobrovolníky dostupnost informací o dobrovolnických aktivitách?

Původně jedna z méně důležitých výzkumných otázek, se v závislosti na postupně vznikajících výsledcích výzkumného šetření prokázala jako velmi významná a přinášející novou perspektivu náhledu na řešený výzkumný problém, neboť informovanost a zejména vhodná forma zprostředkování o možnostech dobrovolnických aktivit se prokázaly jako významné faktory posilující, ne-li spouštěcí motivační indikátory, vedoucí ke zrodu kroků postupně se ubírajících směrem k výkonu dobrovolnické činnosti. Popisované tvrzení lze potvrdit na základě vypozerované strategie, která byla překvapivě u všech našich respondentek stejná, spočívající spíše v pasivním přístupu vyhledávání dobrovolnických aktivit, kdy změna v podobu aktivního zapojení se byla zachycena až s konkrétní nabídkou dobrovolnické činnosti.

Jaké vlivy působí na motivaci mladých lidí v dobrovolnické činnosti nadále aktivně participovat?

Dalo by se říci, že odpověď na poslední výzkumnou otázku v sobě mísí motivační faktory, založené na přístupu k dobrovolnictví, jakožto ke způsobu vyplnění volného času spolu s vlivem uvědomění si role dobrovolnictví, jakožto přínosu neopakovatelných a charakter člověka obohacujících zkušeností. Dále k těmto vlivům lze také přičíst již zmiňovaný vnitřní altruisticky laděný motiv pomoci, který i přes možné neúspěchy posiluje motivaci nadále na dobrovolnických činnostech participovat.

ZÁVĚR

V naší bakalářské práci byla pozornost zaměřena na oblast motivovanosti mladých lidí stát se dobrovolníky. Výběr tématu byl determinován hned několika faktory, přičemž mezi nejvýznamnější lze uvést zejména potřebu podpořit uvědomění si aktuálnost a významu participace na dobrovolnických aktivitách. Neboť na pozadí postindustriálního vývoje společnosti lze sledovat na síle rostoucí jev, vyznačující se aktivními strategiemi směřujícími k využívání lidského kapitálu ve smyslu vzájemně a především bezzištně poskytované pomoci, obohacující občanskou zralost a vyspělost o velmi významné hodnoty.

Hlavním cílem naší bakalářské práce bylo odhalení motivačních indikátorů, podněcujících mladé lidi stát se dobrovolníky. Význam volby zrovna takového cíle byl spatřován především v možnosti zmapování potřeb, které je nutno naplnit, aby mohlo u mladého člověka dojít k rozhodnutí stát se dobrovolníkem a podpořit tak oblast dobrovolnictví mladých lidí o další možné perspektivy, na které je nutno se orientovat.

Skrze kvalitativní výzkumné šetření, detailně popsáno v praktické části předkládané bakalářské práce, byla u zvoleného výzkumného vzorku objevena přítomnost vnitřních i vnějších motivů, tvořící výslednou směsici, založenou na naplňování jak altruisticky se vyznačujících, tak na druhou stranu i egoisticky laděných motivačních strategií. Důležité je však podotknout, že se jednalo o kvalitativní výzkumné šetření, tím pádem je aplikovatelnost zjištěných informací omezena pouze na sledovanou skupinu, avšak můžeme s čistým svědomím podotknout, že i navzdory zbylým vlivům z moderní fáze vývoje společnosti, v podobě zisku chtivých individualit, se dnes lze setkat s natolik vyspělými mladými lidmi, kteří jsou ochotni obětovat část své energie i času ve prospěch druhých, cizích lidí.

Dle výsledků provedeného výzkumu došlo na našem výzkumném vzorku k také ke zjištění, že velmi silným vlivem působícím na podporu motivovanosti byl vztah načasování nabídky dobrovolnické aktivity a stupeň psychického vývoje našich respondentek, který byl subjektivně určen jimi samými. Můžeme tedy konstatovat, že respondentky se pro navození správně motivace musely cítit vhodně psychicky připraveny.

„Člověk, který toho zažil nejvíc, není ten nejstarší, ale ten s nejbohatšími zkušenostmi.“

Jean-Jaques Rousseau

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Bibliografické citace:

- [1] DEKKER, Paul a Loek HALMAN. *The values of volunteering: cross-cultural perspectives*. New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers, 2003. ISBN 03-064-7737-8.
- [2] FRIČ, Pavol a kol. *Dárcovství a dobrovolnictví v České republice: (výsledky výzkumu NROS a Agnes)*. Praha: NROS, 2001. ISBN 978-809-0263-376.
- [3] FRIČ, Pavol a Tereza POSPÍŠILOVÁ. *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. Praha: Hestia, 2010. ISBN 978-809-0369-689
- [4] KELLER, Jan. *Teorie modernizace*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2007, Studie (Sociologické nakladatelství), sv. 46. ISBN 978-808-6429-663.
- [5] KOLMAN, Luděk. *Motivace, produktivita a způsob života*. Praha: Linde, 2012. ISBN 978-807-2018-925.
- [6] PLHÁKOVÁ, Alena. *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Academia, 2011. ISBN 978-80-200-1499-3.
- [7] ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.
- [8] WEELDREYER, Laura. *Everything you need to know about volunteering*. New York: Rosen Pub. Group, 2001. ISBN 08-239-3220-6.

Elektronické dokumenty:

- [9] BUSSELL, Helen a Deborah FORBES. *Understanding the volunteer market: the what, where, who and why of volunteering*. International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing [online]. 2002, vol. 7, issue 3, s. 244-257 [cit. 2014-4-24]. Dostupné z: <http://tees.openrepository.com/tees/bistream/10149/57387/5/58387.pdf>

- [10] ESMOND, Judy a Patrick DUNLOP. *Developing the Volunteer Motivation Inventory to Assess the Underlying Motivational Drivers of Western Australia* [online]. CLAN WA Inc, 2004, [cit. 2014-4-24] Dostupné z: <http://volunteer.ca/content/clan-wa-inc-developing-volunteer-motivation-inventory-assess-underlying-motivational-drives>
- [11] PENNER, Louis A. *Dispositional and Organizational Influences on Sustained Volunteerism: An Interactionist Perspective*. *Journal of Social Issues* [online]. 2002, vol. 58, issue 3, s. 447-467 [cit. 2013-11-25]. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/1540-4560.00270>
- [12] REHBERG, Walter. *Altruistic Individualists: Motivation for International Volunteering Among Young Adults in Switzerland*. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations* [online]. 2005, roč. 16, č. 2, s. 109-122 [cit. 2013-11-25] Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s11266-005-5693-5>
- [13] ROCHESTER, Colin. *Making sense of volunteering: A literature review* [online]. Londýn: Volunteering England, 2006 [cit. 2014-04-24]. ISBN 1-897708-38-6. Dostupné z: <http://practicalwisdomr2z.co.uk/consultancy/wp-content/uploads/2011/05/Making-sense-of-volunteering-ROCHESTER-2006.pdf>
- [14] WILSON, John. Volunteering. *Annual Review of Sociology*. 2000, vol. 26, issue 1, s. 215-240. Dostupné z: <http://www.annualreviews.org/doi/abs/10.1146/annurev.soc.26.1.215>

Zákony:

- [15] ČESKO. Zákon č. 198 ze dne 24. dubna 2002 o dobrovolnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 82. Dostupný také z: www.mvcr.cz/soubor/zakon-ods-platny-do-31-12-2014-pdf.aspx
- [16] ČESKO. Zákon č. 359 ze dne 9. 12. 1999 o sociálně-právní ochraně dětí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999. Dostupný také z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/7263/Zakon_o_socialne-pravni_ochrane_deti.pdf

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Str. strana

Např. například

Apod. a podobně

§ paragraf

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Schéma analytického příběhu.....	45
--	----

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Respondenti	34
Tabulka 2 Paradigmatický model	36

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Osnova rozhovoru

Příloha P II: Transkripce rozhovorů

PŘÍLOHA P I: OSNOVA ROZHOVORU

ROZHOVOR POMOCÍ NÁVODU:

- 1) První otázka, kterou bych Vám ráda položila, se týká Vaší současné situace, vztahující se výkonu dobrovolnictví. Můžete mi tedy prosím přiblížit a popsat současnou Vámi aktivně vykonávanou dobrovolnickou činnost? Děkuji, Vaše odpovědi nám velmi pomohou v plynulém pokračování našeho rozhovoru.
- 2) Nyní bych Vás chtěla poprosit, abyste mi vyprávěla a přiblížila období, kdy jste se poprvé rozhodovala stát se dobrovolníkem. Nemusíte pospíchat, pro mne budou důležité i podrobnosti, děkuji.
- 3) Dostali jsme se tedy do období, kdy jste se rozhodovala, jestli, se stanete dobrovolníkem. Máte pocit, že Vás v tomto rozhodnutí ovlivnila nějaká tehdy aktuální životní událost? (pokud ne, navázat otázkou o události dřívější- dětství, škola, přátelé)
- 4) Můžete mi Vámi uvedenou životní událost či pohnutku stát se dobrovolníkem prosím více přiblížit a popsat. Budu velmi ráda, pokud si vzpomenete a popíšete pocity, které jste tenkrát v souvislosti s touto událostí cítila a prožívala.
- 5) Mohla bych Vás nyní porosit, abyste se zamyslela nad tím, co tedy bylo klíčovým krokem/rozhodujícím krokem k Vašemu rozhodnutí stát se dobrovolníkem?
- 6) Děkuji, rovnou bych tedy navázala otázkou týkající se popisu Vašich vnitřních pocitů a myšlenek, které Vás při tomto rozhodnutí doprovázely. Opět prosím nespěchejte a zkuste mi je popsat co nejhloběji.
- 7) Nyní bych se ráda vrátila k okamžiku Vašeho rozhodnutí stát se dobrovolníkem z trochu odlišného pohledu, který zahrnuje Vaše tehdejší očekávání a představy spojené s dobrovolnickou činností. Můžete mi tedy prosím sdělit Vaše tehdejší očekávání a představy o dobrovolnictví?
- 8) Ze současné perspektivy nahlížení, máte pocit, že byly Vaše očekávání a představy naplněny? Myslíte si, že Vás dosavadní zkušenost s dobrovolnictvím nějak ovlivnil? Pokud ano, zkuste mi prosím popsat jak, děkuji.
- 9) Čeho si v rámci dobrovolnické činnosti vážíte nejvíc? V jakých ohledech je pro Vás tato činnost přínosná?
- 10) Je zde i něco, o čem si myslíte, že Vám aktivní výkon dobrovolnické činnosti bere či že skrze ni něco ztrácíte?

PŘÍLOHA P II: TRANSKRIPCE ROZHovorŮ

Markéta

- 1) První otázka, kterou bych Vám ráda položila, se týká Vaší současné situace, vztahující se výkonu dobrovolnictví. Můžete mi tedy prosím přiblížit a popsat současnou Vámi aktivně vykonávanou dobrovolnickou činnost? Děkuji, Vaše odpovědi nám velmi pomohou v plynulém pokračování našeho rozhovoru.

M: V současné době navštěvuji Program 5 P ve Zlíně, který se vlastně zabývá dobrovolnickou činností. Tento program navštěvuji více než rok a vlastně tady ten program se týká, že se scházím jednou týdně s nezletilými nebo s mladými lidmi, kteří mají nějaký určitý problém, ať už výchovný nebo i nějaký psychický a v rámci toho trávení volného času s nimi vlastně se snažím nějak pomoci nebo i zabránit, aby na to třeba nemysleli a podobně.

- 2) Takže trávíte spolu určitý čas..

M: Trávíme spolu asi 2 hodiny týdně

- 3) A ty aktivity, které spolu vykonáváte nebo děláte, tak to vytváříte Vy, nebo jak to funguje, zkuste mi to prosím přiblížit.

M: Většinou ty aktivity co děláme, tak většinou vymýšlím já, ale snažím se vlastně i toho mého „litlíka“ jakoby donutit k tomu, aby něco vymyslel, vždycky mu napíšu, co by tak chtěl dělat, ať popřemýšlí a kdyby právě nic nevymyslel, tak ať něco vymyslí já. No, a když teda já přijdu s nějakým návrhem, tak teda většinou s tím souhlasí, protože s ním už jsem nějakou dobu, znám ho, tak vím, co rád dělá, co má rád. A když se nemůžu domluvit nebo spíš když něco nevymyslím, tak se tak nějak snažíme a dáváme různé nápady do placu a pak se dohodneme, co budeme dělat. Ale většinou se snažím něco předem vymyslet a pak mu to vlastně napíšu nebo mu to řeknu ještě předem, aby s tím potom počítal, když se jde třeba nevím do kina nebo na bazén, aby měl třeba připravené peníze a podobně.

- 4) Děkuju.“ „Zmínila jste slovo „litlík“, mohla byste mi ho trochu přiblížit?

M: Ehm, takže „litlíkem“ nazýváme u nás vlastně v tom „pět péčku“ vlastně ty naše děti, se kterými trávíme ten čas.

5) Aha, děkuji a ještě jste zmiňovala, že jak kdyby si navzájem napíšete ty aktivity, které spolu jakože konáte, takže jste spolu v kontaktu i mimo ty dvě hodiny týdně?

M: Jo, s „litlíkem jsme v kontaktu vlastně přes mobilní telefon, vlastně můžeme i přes email, ale máme to teda radši přes ten mobil, si napíšeme nebo zavoláme. Většinou si to teda voláme, když už je to před tou schůzkou, třeba já nevím, hodinu předem, jestli to opravdu platí a ty smsky si tak píšem třeba den předem, jestli třeba když já onemocním nebo jestli on není nemocný, takže tak.

6) Takže je to spíš kontakt o domluvě na ty schůzky?

M: Většinou jo, zatím.

7) Děkuju a mohla byste mi říct, jak jste se k tomuto programu dostala?

M: Takže vlastně k tomuto typu dobrovolnictví, k tomu Pět P jsem se dostala v rámci školy, přes školu vlastně, kdy u nás na univerzitě byl tzv. den praxí, kde se nám představovaly různé instituce a programy, ve kterých bysme třeba i do budoucna mohli pracovat. A vlastně přišla tam paní, která zaštituje to Pět Péčko, řekla nám o tom, nabídla nám, že kdo chce tak se do toho může přihlásit, tak jsem se teda přihlásila.

8) Děkuju a můžu se zeptat, je to Vaše jak kdyby první zkušenost s dobrovolnickou činností, teď mám na mysli dobrovolnickou činnost skrze nějakou organizaci?

M: Ne, Pět Péčko není moje první zkušenost s dobrovolnictvím. Pokud do dobrovolnictví můžu zařadit třeba i dobročinné sbírky, tak už jsem vlastně byla pro Bílou pastelku a pak jsem ještě v rámci jedné organizace, teď už si ale nevzpomenu jaké, jsem vlastně byla jako dobrovolník v Domově pro seniory.

9) Děkuji, a pokud se vrátím k tomu Pět Péčku, mohla byste říci, že je to charakterizovat jako Vaše první trvalejší dobrovolnictví?

M: Jo, dalo by se říct, že jak jsem vlastně v tom Pět Péčku, tak je to asi moje nejdelší dobrovolnictví, protože většinou to předtím byly takové jednorázové akce.

10) Děkuji, to by zatím k Vaší současné situaci, vztahující se k výkonu dobrovolnictví mohlo stačit. Nyní bych Vás chtěla poprosit, abyste mi vyprávěla a přiblížila období, kdy jste se poprvé rozhodovala stát se dobrovolníkem. Nemusíte pospíchat, pro mne budou důležité i podrobnosti, děkuji.

M: Jako s obdobím, kdy jsem se seznámila s tím Pět P?

11) Spíše by mě teď zajímalo období, kdy Vás obecně napadlo být dobrovolníkem, kdy jste se s touto myšlenkou setkala poprvé. Zmiňovala jste i ty jednorázové dobrovolnické aktivity, tak jak, a nebo co Vás k tomuto kroku podle Vás vedlo.

M: Tak možná myšlenka o vykonávání dobrovolnictví mě napadla, už jakože mnohem dřív, ale asi jsem k tomu neměla moc možností, příležitostí. Nebo když to vezmu takhle jako dobrovolnictví, které je jako pomáhat druhým lidem, kteří jsou třeba znevýhodnění, tak to jsem dělala dobrovolnictví v rámci obce, to do toho asi nepočítám. Ale to bylo asi někde na střední škole, kdy mě to tak nějak napadlo, kdy jsem vlastně nějak tenkrát byla v tom Domově pro seniory. A tam sem se dostala právě v rámci té jednorázové činnosti, dobročinné sbírky, kdy vlastně ta paní, co zašitovala tu sbírku, tak vlastně nám o tom říkala, že můžeme i navštěvovat nějaké ty instituce a mohli jsme vlastně i dětské domovy, ale v době, kdy jsem se tam hlásila, tak tam bylo plno, což byla škoda, protože jsem spíše chtěla za těma dětma, ale pak jsem si řekla, že i ti starší lidé potřebují jako by tu psychickou podporu nebo nějaké prostě takové to „ucho“, kterému se můžou vypovídat, tak jsem teda, že to zkusím.

12) Děkuji. Zmínila jste ještě i pomoc skrz obec, že zde probíhala taky nějaká dobrovolnická činnost, můžu se tedy zeptat, to bylo ještě před obdobím, které jste popisovala, tzn. před střední školou?

M: Jo to právě už i na základní škole jsem se hodně jako zapojovala do různých činností a dost mě to bavilo, ať už se jednalo o nějaké, já nevím, školní besídky nebo právě když obec pořádala nějakou akci, tak jsem vždycky se tam jakože přihlásila, že teda bych chtěla pomoci rozhodně nebo tak.

13) Takže pocity a pohnutky pomoci vycházely spíše jakoby z Vás, než, že se Vám první nabídla nějaké organizace?

M: Když se mi nabídla ta organizace, tak jsem byla jako ráda, že se sice nabídla sama, ale já jsem byla ráda, že se jakoby něco naskytlo, protože dřív jsem takhle nic jako nehledala, ani jsem na to možná jako nemyslela, abych něco hledala, ale jakože nebylo to něco, že by to bylo z donucení, že jsem to prostě chtěla. Bylo to jako dobrovolné rozhodnutí z mé strany.

14) Děkuju, to jsme se tedy dostali do období, kdy jste se tak nějak rozhodovala nebo spíše Vám byla nabídnuta možnost výkonu nějaké dobrovolnické činnosti a můžete mi prosím teď zkusit popsat a přiblížit třeba pocity nebo myšlenky, se kterými jste se v té době potýkala a byly právě spojené s tím stát se dobrovolníkem?

M: Tak jako pocity..Tak myslíte teda jako pocity, když jsem se tam hlásila nebo ty pocity, až už jsem vlastně byla jakoby v tom programu?

15) Spíš než jste se tam hlásila.“

M: No takže dalo by se říct, že to byly pocity nějaké naděje, nějakého nového poznání, že jako poznám něco nového, co ještě neznám. A i takové pocity jakoby štěstí, že jsem se na to těšila, i když to pro mě bylo nové a někdy mám z nových věcí strach, ale tak tady z toho jsem prostě nějak strach neměla, protože jsem se na to vážně těšila, i když jsem teda jako věděla, že to asi nebude nic lehkého na psychiku, zvlášť s těma staršíma lidma, ale vlastně fakt jsem se na to těšila, šla jsem tam dobrovolně sama, protože jsem studovala technickou střední školu, takže vlastně většina lidí v mém okolí neměla takové ty empatické tendence, moc je tady to dobrovolnictví nezajímalo. Jako ne že by byli zlí, ale spíš jako pomáhali tak své rodině a tak. Ale šla jsem tam i přesto, jakoby ne, že by mě nepodporovali, ale šla jsem tam sama s tím, že do toho jdu prostě sama na vlastní pěst.

16) Děkuju. Teď tedy, když se pořád budeme bavit o tom období té střední školy, kdy jste měla první takovou větší zkušenost s dobrovolnickou činností, tak bych se ráda zeptala na události, které se tenkrát aktuálně odehrávali ve Vašem osobním životě. Jestli máte pocit, že se stalo něco významného. Pokud je Vám tato otázka nepříjemná, pochopím, když na ni odmítnete odpovědět.

M: Jakože přímo v té době, kdy jsem se rozhodovala jít do dobrovolnictví, tak se asi nic významného nestalo nebo si to neuvědomuju, ale já si myslím, že celkově jako ten můj život byl tak jako ovlivněn různými negativními situacemi, které mě vlastně přiměly k tomu pomáhat lidem v těžkých situacích, protože vím, že to není jako lehké, když ten člověk musí ty situace sdílet sám...I když tenkrát jsem si to asi tak neuvědomovala. Ale právě jakože ještě když jsem byla dítě, třeba na té základní škole, tak jako se staly nějaké určité věci...které mě možná mohli ovlivnit nebo díky kterým mě to k tomu tak nějak táhlo.

17) Mohla byste tedy říct, že vlastní zkušenost nebo prožitek, Vás vedl k tomu být tu pro druhé?

M: Samozřejmě no, jako zkušenosti a ty prožitky hodně ovlivní člověka a myslím si, že pokud jako člověk chce dělat tady to dobrovolnictví, tak by, možná to teď vyzní ošklivě, asi měl mít jakože nějaké takové zkušenosti, aby se dokázal do toho člověka nějak vcítit a dokázal mu pomoci a zvládat mu naslouchat a podobně.

18) Zmínila jste také, že to byly spíše negativní osobní události, myslíte si, že tím, že byly negativní, tak to mělo vliv na formování Vašeho citu k druhým, zejména pak potřebným lidem?

M: Já si myslím, že právě ty negativní věci člověka jakoby více formují do takových věcí..myslím si, že právě v rámci těch negativních zkušeností se člověk stane jiným nebo v sobě objeví tu jinou stránku, takovou tu jako by lepší a chce prostě pomoci těm lidem.

19) Děkuji, nyní se trochu vrátím k otázce týkající se Vašich pocitů spojených právě s krokem stát se dobrovolníkem a ráda bych se vás zeptala, jaké byly v té době Vaše očekávání od toho, že budete dobrovolníkem. Co jste si pod tím představovala, že budete dobrovolníkem.

M: Nedokážu teď asi říct, jaké byly moje očekávání, protože to vlastně bylo první dobrovolnictví a první setkání s jiným starším člověkem, než jsme třeba měli v rodině, jako babička a tak, takže jsem si nedokázala představit jaké to bude, protože jasně, když jde člověk za babičkou nebo tak, tak jde s tím jakože jí pozdraví a takhle a je to třeba konverzace na 15 minut a když jsem měla být s tím určitým seniorem, tak nějak hodinu, tak potom už jsem nad tím začínala trochu jinak přemýšlet, že jako vlastně co si s ním budu povídat. No ale ta paní mi to trošku usnadnila, že vlastně už, nechci říct, že byla senilní to ne, ale že jo, už byla starší, tak už nějaké věci zapomínala, takže když jsme se pak vídali víckrát, tak se mě vlastně vždycky ptala na to samé, takže jsem pak už tak nějak věděla co takhle říkat nebo o čem se budeme bavit, ale myslím si, že moje očekávání bylo asi nadměrné. Představoval jsem si pod tím asi něco jiného, než to pak ve skutečnosti bylo a skrz to, že jsem zároveň i procházela pubertou a skrz to, že se asi i děly nějaké věci mém soukromí, tak vlastně mě to potom už takhle vnitřně nebavilo, že jsem si řekla, že bych asi radši byla i s těma dětma, že s nima bych si rozuměla víc, že s nima by to bylo takové

akčnější skrz i to, že ta paní vlastně byla, nebo vlastně nebyla na vozíku, ale na delší procházky jako musela mít vozík, takže když jsme byli venku tak to bylo jenom tak, že jsem jí prostě vozila, takže to bylo takové docela nudné, hlavně tu mou věkovou dobu.

20) Takže můžete říct, že očekávání bylo spíše takové nejisté, že jste spíš nevěděla, co očekávat.

M: No nevěděla jsem, co od toho tak nějak mám čekat. Šla jsem do něčeho nového pro mě.

21) I přesto, pokud se na to teď podíváte s odstupem času, máte pocit, že byly Vaše očekávání a představy naplněny?

V: Když se na to dívám zpětně, tak si myslím, že ty představy a očekávání naplněny nebyly. Myslím si totiž, že jsem se do toho asi přihlásila v době, kdy jsem na to nebyla připravená. Možná kdybych se přihlásila nebo dostala k těm dětem do těch dětských domovů, tak že by ty očekávání naplněny byly, ale vzhledem k tomu, že mi vážně bylo těch 17 a prostě jsem v té době řešila úplně jiné věci, co se týče i třeba kluků a podobně. Takže mám pocit, že mě to tehdy asi vlastně nenaplnilo, že jsem po tom asi rok jako takto nic nedělala, že mě ani nic nelákalo, až na té vysoké škole, kdy podle mě to Pět Péčko přišlo jakoby v takovou tu pravou chvíli, že teď už prostě nějaké to očekávání byla, postupně se to naplnilo, i když tam byly různé výkyvy, že jednou jsem měla radost a pocit štěstí a jindy ne, ale to je tak například i v tom normálním životě, že pokud jste třeba s partnerem, tak jednou se máte dobře, jednou se zase hádáte a stejně tak je to podle mě i v tom dobrovolnictví, že vlastně vás ten člověk může jednou zklamat a nemáte z toho radost a pak jednou na tu schůzku budete pamatovat pomalu celý život, když to tak řeknu.

22) Děkuji. Myslíte si, že Vaše očekávání, když jste se seznámila s programem Pět P a rozhodla se tuto dobrovolnickou činnost zkusit, byly jiné než ty předešlé? Že se nějak změnily nebo jste nad nimi přemýšlela jinak?

M: Jo. Jak vlastně na univerzitu přišla koordinátorka, která zařizuje to Pět P, tak nám o tom něco říkala, aby nám to víc přiblížila. Já jsem o tom teda slyšela poprvé, ale ona nám řekla, že jsou tam většinou děti, které mají nějaké ty výchovné problémy nebo jsou třeba z rozvrácených rodin, z rozvedených nebo cokoliv prostě. Tak mě to takhle lákalo, protože jsem si říkala, že to asi můžou být děti, které zažívají nebo mají podobný osud nebo

minulost jako já. Tak jsem si řekla, že skrz ty moje minulé zkušenosti by bylo dobré, kdybych jim pomohla. I jen to, kdybych je třeba vyslechla, nemusím jim jako říkat nějaký svůj příběh, abych je třeba uklidnila nebo podobně. Ale měla jsem prostě očekávání, že tam přijdu, napíšu si nebo jako udělám vlastně nějaký ten dotazník, psychotesty, napíšu si, že bych ráda třeba měla kluka, tak a tak starého a podobně a že vlastně bude mě osobně podobný a budeme mít spolu stejné zájmy a podobně. Ze začátku to tak vlastně i vypadalo, to očekávání se ve chvíli, kdy jsem toho litlíka dostala, tak se začaly naplňovat. Jenomže ono když potkáte nového člověka, tak se mu jakoby chcete zalíbit, takže mu ukážete tu svoji lepší stránku, což vlastně i ty děti dělají, aby se tomu člověku zalíbily, i když to možná dělají nevědomky, než když se přetvařují dospělí. No ale po nějaké době, co jsem s ním byla, tak začal ukazovat svou pravou tvář a už začal být hrozně líný, drzý, odmlouval a podobně, takže už vlastně takové to moje očekávání upadalo. Už jsem říkala, že prostě to ani není možné, říkala jsem si, že to asi já nezvládám. Nakonec to asi nebyla tak úplně nebo jako nebyla to chyba ve mně, protože měl jako nějaké problémy, musel dokonce brát i nějaké léky a pak právě nastoupil i na nějakou..nechci říct léčbu, ale nastoupil do Domku, takže jsme naše setkávání museli ukončit, ale s tím, že jsme se pak ještě viděli a to se ke mně choval zase hezky, takže to moje očekávání zase tak nějak stoupl. Takže je to o tom asi, jako u dobrovolnictví, jak jsem říkala ten příklad, že jednou je to nahoře, jednou dole., tak jak to chodí normálně v životě.

23) Ráda bych se teď v návaznosti na Vaši odpověď zeptala, jak jste mluvila o Vaší negativní zkušenosti, jako, že Vám to dítě pak zlobilo a Vy jste hledala i v sobě, kde je vlastně ta chyba, potýkala jste se tehdy s myšlenkou, že svou dobrovolnickou činnost jako takovou ukončíte? Nemám na mysli jen konkrétně s tímto litlíkem, ale jako kdyby celkově.

M: To si teď nejsem totiž úplně jistá, jestli jsem přemýšlela nad tím, že bych to ukončila, ale spíše jsem přemýšlela, kde je ta chyba a jestli jsem opravdu tak špatná, že to jako nezvládám. Byli jsme spolu tak nějak půl roku, teď přesně nevím, ale říkala jsem si, když jsem se třeba bavila s kamarádkami, které jsou ve stejném programu mají toho litlíka delší dobu, tak jsem si říkala, že asi musím být teda špatná já, když oni mají toho jednoho litlíka i třeba rok a já po půl roce tady pocítuju nějaké problémy. Jako ukončit jsem to určitě nechtěla, protože mě to bavilo, ale zároveň jsem měla takové ty pocity nejistoty.

24) Máte tedy pocit, že Vás výkon dobrovolnictví nějak ovlivnil či ovlivňuje?
Spatřujete v této činnosti pro Vás nějaký přínos?

M: Dobrovolnictví mě určitě ovlivnilo a pořád ovlivňuje, protože se scházím nebo i v minulosti jsem se scházela s lidmi, kteří to v životě neměli nebo nemají jednoduché a jsem ráda, že jim můžu být nápomocná aspoň tím, že s nima trávím chvíli času a vyslechnu je. Dobrovolnictví samozřejmě beru celkově jako přínos a možná to bude znít trochu sobecky nebo tak, ale dobrovolnictví přináší i hodně mě, kdy si posloucháním různých životních příběhů formuji vlastní osobnost a přemýšlím nad tím, že některé problémy jsou opravdu malicherné a existují mnohem horší věci a události..Jako pokud se zaměřím na současnost a nynější dobrovolnickou činnost, tak přínos vidím hlavně v tom, že mám litlíkovi z programu 5P poskytnout takovou velkou kamarádku a osobu, se kterou vlastně může řešit věci, které se třeba teď, jako ve svých letech, bojí řešit se svými rodiči nebo tak..No a zároveň jsem osobou, se kterou může zažít spoustu legrace a jako samozřejmě je zde zase přínos i pro mě, jako v tom, že mám mladšího bratra, se kterým se bohužel nevidám tak často...Skrz určité životní situace, které se v mém životě odehrály, jsme se odcizili a právě tady ten můj litlík mi toho bratra jakoby nahrazuje..Možná se k němu někdy i tak chovám, když děláme různé blbůstky nebo třeba řešíme holky nebo kluky a jako tak se zároveň sobě svěřujeme.

Klára

1) První otázka, kterou bych Vám ráda položila, se týká Vaší současné situace, vztahující se výkonu dobrovolnictví. Můžete mi tedy prosím přiblížit a popsat současnou Vámi aktivně vykonávanou dobrovolnickou činnost? Děkuji, Vaše odpovědi nám velmi pomohou v plynulém pokračování našeho rozhovoru.

K: Takže teďka konkrétně mám v Programu 5 P přidělenou holčičku, které je 8 let a má středně těžkou mentální retardaci. Nežije teda v rodině, žije v dětském domově, asi nemám říkat kde, že?

2) Ne, to nemusíte.

K: Dobře, takže žije v dětském domově pro děti s mentálním postižením.

3) Můžete mi prosím říct, jak jste se o tomto dobrovolnickém programu dozvěděla?

K: Dozvěděla jsem se to pomocí přednášky ve škole, kterou vlastně organizovala fakulta humanitních studií. Ten program mě velice zaujal a právě přišlo mi to jako dobrá zkušenost a hlavně už jakože ta možnost, že vím, kde můžu konkrétně pomoci, tak mě to zaujalo a potom když tam šlo i více lidí z ročníku tak to byla i větší motivace.

4) Děkuji. A tady tato forma dobrovolnictví je vaše první zkušenost?

K: Je to moje první forma dobrovolnictví.

5) Dobře, děkuji. Můžete mi teď prosím tedy říct v jakém období nebo spíše kdy byla tady tato přednáška, díky které jste se pro výkon dobrovolnictví rozhodla?

K: Tak přednáška byla asi na začátku nebo tak ke konci září roku 2011 a potom na začátku října jsem absolvovala psychologický výcvik v rámci dobrovolnictví a poté už mi byl přidělen litlík dle mých kompetencí.

6) Můžete tedy říci, že až seznámení s tímto programem bylo obdobím rozhodnutí stát se dobrovolníkem nebo jste se s touto myšlenkou setkala již dříve?

K: Dobrovolníkem jsem se chtěla stát už dávno předtím, akorát jsem tomu asi nevěnovala tolik pozornosti, protože jsem měla přece jenom jiné zájmy ještě v pubertě a podobně a právě až s příchodem na vysokou školu jsem dostala ten podnět k tomu a měla jsem i konkrétní příležitost, tak jsem ji využila.

7) Děkuji. A když se zamyslíte nad tím, když jste před tím přemýšlela stát se dobrovolníkem, ještě před tady tou příležitostí, můžete mi prosím zkusit popsat, jak jste nad tím uvažovala nebo proč si myslíte, že Vás to vůbec napadlo?

K: Tak ta chuť pomáhat tam byla asi odjakživa, akorát jsem tomu buď od začátku nedávala velkou váhu anebo právě nebyl čas, nebyla chuť, byly přece jenom jiné zájmy. Ta chuť pomáhat ale nebyla naplněna ať už tím, že jsem nehledala žádné informace o tom a neměla jsem to ani nějak vymezené, jestli by to měla být pomoc lidem, životnímu prostředí nebo třeba zvířatům a podobně.

8) Děkuji. Pokud se tedy vrátím k období Vašeho rozhodnutí vstoupit do programu 5 P, máte pocit, že se tenkrát ve Vašem životě odehrávalo z Vašeho pohledu něco zásadního, co by mohlo Vaše rozhodnutí ovlivnit?

K: Myslím si, že v té době s tím nemělo nic společného, protože jestli se ve mně něco odehrávalo, tak to bylo dlouhodobé, takže to opravdu nebylo zrovna, že v tu dobu by se stalo něco ještě výraznějšího, co by mě k tomu přimělo více.

9) Děkuji. Takže, když se tedy opět vrátíme období, kdy jste se rozhodla stát členem programu 5 P, mohla byste se prosím zamyslet nad tím, co podle Vás bylo tím klíčovým krokem, že jste se k tomu stát se dobrovolníkem opravdu rozhodla?

K: Tak prvním krokem bylo hlavně i to, že to byla první taková přednáška, takže to bylo opravdu první co ke mně přišlo byl tady ten program, který přednášela velice moc sympatická paní, která mě velmi zaujala a vypadala právě velmi odhodlaně a věřila tomu co dělá a právě mě dostalo její nadšení a tím pádem jsem se potom začala o tu organizaci zajímat víc a potom to šlo ráz naráz. Jako je třeba možné, že kdybychom měli první přednášku o něčem jiném tak bych se třeba teďka starala o seniory.

10) Aha, děkuji. A mohla byste mi teď prosím přiblížit nebo popsat pocity a myšlenky, se kterými jste se v tu chvíli potýkala? Mám na mysli třeba to, jak jste nad tím uvažovala.

K: Tak primární myšlenkou byla snaha pomoc a právě snažit se pomoc dětem, které to už tak nemají v životě moc jednoduché a musí se potýkat s různými sociálními problémy a chtěla jsem nebo snažila jsem se dokázat trošičku změnit ten svět k lepšímu, když to tak blbě řeknu. Je to hodně naivistické, ale prostě říkám si, že začít s malými kroky asi je největší úspěch k něčemu většímu. A tím to nemyslím pro mě, ale spíš pro ty děti. Vyložení tam byla motivace hlavně pomoc a snažit se zajistit někomu příjemnější dětství, v případě ho ochránit od různých patologických jevů.

11) Aha děkuji, takže lze říci, že ve Vaší formě pomoci vnímáte i prvek prevence?

K: Hm, v některých případech ano, nemůžu samozřejmě říct, že se všemi, protože co mám například teďka litlíka, tak určitě tam jsou tyhle prevence naprosto passé vzhledem k jejímu vztahu, nicméně když jsem měla předtím litlíky, tak jsem se jim snažila předat i něco jiného než jenom to přátelství.

12) Děkuji. Již několikrát jste zmínila slovo litlík, mohl/a byste mi ho prosím přiblížit?

K: Litlík, je to bráno z anglického little, protože vlastně tento program se jmenuje Big Brothers, Big Sisters a u nás je to až přebráno jako program 5 P, kde je to bráno jako

přátelství, podpora, prevence, pomoc a to páté a právě litlík je brán od toho little jako malý. Je to ten svěřenec v daném programu.

13) Dobře, děkuji, Když se teď opět vrátím k Vašemu období rozhodnutí se být dobrovolníkem a zkusíte se na to podívat z trochu jiného pohledu, velice by mě zajímaly Vaše očekávání a představy.

K: Tak mě to vlastně motivovalo díky tomu, že jsem měla velmi těžkou rodinnou situaci už od dětství, protože moje máma byla rozvedená, já jsem vlastně dítě z prvního manželství, a z druhého manželství mám dvě sestry, kde vlastně mě můj nevlastní otec nepřijal a zažívala jsem sama nějaké takové ty trable, které zažívají ti naši svěřenci a zažila jsem celoživotní odstrkování a nadřazenost mých sester nade mnou, ačkoliv jsou o hodně let mladší než já a to byl jeden z hlavních popudů proč jsem chtěla pomáhat, vzhledem k tomu, že vím jaké to je, jaká je to situace a proto chci, aby se to nějak změnilo.

14) Myslíte si, že Vámi popisovaný osobní prožitek mohl ovlivnit Vaše rozhodnutí stát se dobrovolníkem?

K: Určitě ano, ovlivnil mě právě jak celkově v mém životě, v dobrovolnictví, tak i ve výběru pozdějšího vzdělání.

15) Aha, děkuji. Když se opět vrátím k těm očekáváním, mohla byste mi prosím přiblížit s jakými očekáváním jste do tohoto rozhodnutí šla?

K: Šla jsem právě díky té vnitřní motivaci, jsem očekávala nějakou tu pomoc právě, a jsem možná ráda, že to byla pomoc právě tady v tomto programu, protože je sice určitě i důležitá pomoc pro seniory a podobně, nicméně si myslím, že mnohem důležitější je to právě u těch malých dětí, které ještě se dají ovlivnit právě tím prostředím a chováním a také styky s lidmi, kteří jsou právě i jiní, než v té vrstevnické skupině, ve které se pohybují, což například u těch dětí, kolem těch 15ti let, kde tam se můžou už právě vyskytovat nějaké ty patologické jevy a podobně a ukázat jim nebo snažit se jim ukázat, že může existovat i něco jiného než to co mají doma nebo v té skupině.

16) Děkuji. A když se na to teď podíváte zpětně, tak máte pocit, že skrz působení v tomto programu nebo pokud to budeme brát obecně, tak že dobrovolnictví obecně Vaše očekávání a představy naplnily?

K: Tak v tomhle je to trochu sporné, vzhledem k tomu, že jsem měla trochu smůlu na litlíky a potýkala jsem se buď s nezájmem toho dítěte a nebi potom s nesouhlasem toho dítěte, se kterým jsem se stýkala, takže nejsem si jistá, jestli se mi to podařilo naplnit, nicméně snažila jsem se pro to udělat cokoli a naštěstí jsem ještě neztratila ani tu naději a právě teďka určitě v tom chci pokračovat dál, ať už tady s tou holčičkou, kterou mám momentálně nebo popřípadě s jinými svěřenci.

17) Děkuji. A máte pocit, že Vás nějakým způsobem výkon dobrovolnické činnosti ovlivňuje?

K: Tak myslím si, že mě to určitě ovlivnilo a hlavně především, když jsem viděla tu sociální situaci některých svěřenců tak snažila jsem se nad tím zamyslet, abych třeba právě ve svém budoucím životě, protože jakožto žena mám určitě předurčenou roli matky, tak abych se chovala jinak a nespadała nikdy do takové situace, ve které se ocitli oni. A v případě, že už se tak stane, tak abych právě se nesnažila vybijet tu zlost na svých dětech a snažila se jim pomoci více se rozvíjet, protože přece jenom to prostředí je pro to dítě velmi důležité.

18) Děkuji, když tedy navážu další otázkou, můžete mi prosím popsat, v čem spatřujete největší přínos dobrovolnictví?

K: Tak největší přínos. Tak mám právě asi ty dva a jeden je, že opravdu to pomohlo při mé seberealizaci při mém nějakém rozvoji, kdy právě jsem si začala uvědomovat věci, nad kterými jsem do té doby nepřemýšlela, a druhá věc je, že jsem právě mohla nahlédnout i do situací, jiných rodin a právě nevidím to už jenom z toho jednoho pohledu a můžu, když už řeším nějaký problém, tak se na to snažím nahlížet i z jiné strany.

19) Děkuji. Teď jste mi tedy popsala v čem spatřuje přínos dobrovolnické činnosti a mě by teď zajímalo, jestli máte pocit, jestli je zde něco, co podle Vás prostřednictvím dobrovolnické činnosti ztrácíte nebo přicházíte.

K: Jediné co bych tak možná tak ztratila je naivita a je to jediné dobře, že něco takového ztrácím, protože je asi chyba myslet si, že všechno je v pořádku a zavírat před nějakými situacema oči. Takže myslím si, jinak takto v osobním životě, že rozhodně jsem nic neztratila a myslím právě naopak získala jsem hodně nových zkušeností. A i to je pro mě přínos.

Jana

- 1) První otázka, kterou bych Vám ráda položila, se týká Vaší současné situace, vztahující se k výkonu dobrovolnictví. Můžete mi tedy prosím přiblížit a popsat současnou Vámi aktivně vykonávanou dobrovolnickou činnost? Děkuji.

J: Tak, jsem dobrovolník v Programu 5 P, kde se vlastně už třetí rok setkávám s holčičkou, která má 12 let, je mentálně postižená, má teda středně těžké mentální postižení. Vidáme se každý týden v pondělí na 2 hodiny, občas nám to třeba nevyjde, že do toho přijdou jiné záležitosti, ale snažíme se, aby to bylo pravidelný. No a co dál..Každý měsíc máme supervize, ty moc nestíhám. Snažím se teda víc ošulit ty supervize než tu Káju, protože si myslím, že tam to tak nebolí ty supervize, když to nepotřebuju já jako vyloženě něco probrat.

- 2) Děkuji. Zmínila jste, že jste dobrovolnictví v Programu 5 P, můžete mi teď prosím říct, jak jste se k tomuto Programu dostala?

J: Tak Program vlastně měl prezentaci u nás ve škole na Univerzitě T. Bati, kde vlastně koordinátorka projektu na přednášce požádala studenty, kdo by měl zájem, tak se mlže vlastně přidat do tohoto projektu. No a tak mě ta přednáška zaujala a řekla jsem si, že bych asi teda jako mohla podívat se jak to probíhá a přišla jsem a zůstala jsem.

- 3) Děkuji. Dostali jsme se tedy do období, kdy jste se rozhodovala stát se dobrovolníkem. Mohla byste mi teď prosím tohle období trochu více přiblížit?

J: No, takže bylo to v prváku. Vlastně jsem tady skoro nikoho neznala, bylo to hned na začátku. Všechny kamarádky, se kterými jsem se ve škole jako nějak víc bavila, tak byly dojíždějící. Takže po škole jsem tady vlastně neměla vůbec co dělat...ale vůbec právě. Chodila jsem po obchodech, ale trávit 5 hodin denně v obchodě to nebaví pořád. No a měli jsme špatný vztahy na kolejích a to určitě hodně přispělo, že jsem chtěla trávit čas někde jinde. Takže jsem si nehledala žádné koníčky, které bych dělala doma, ale spíš něco, abych se směřovala někam jinam. Takže to byl taky jeden z důvodů. No a ten program mi přišel takový jakože, že to pomůže i mně, že se zabavím, využiju tak nějak vlastně svůj volný čas, dál jako budu mít vlastně praxi, jednou si to napíšu do životopisu, že jsem 3 roky byla vlastně tady v tom programu. Mimo to jsme vlastně museli podstoupit ten...já nevím teď

jaký to byl kurz....sociálně-psychologický kurz nebo nějaký to školení. Takže si myslím, že se mi to bude i do budoucna hodit, takže jsme si asi tak nějak pomohli navzájem.

4) Dalo by se tedy říci, že jste v této nabídce dobrovolnické činnosti spatřovala jako aktuální volnočasovou aktivitu?

J: Spíš takovou věc, která se mi bude odít do budoucna a pomůžu tím i sobě i někomu dalšímu, že to nebude takový jednostranný, že tím jako nedělám jenom něco pro sebe a zároveň, že tím nedělám jenom něco pro druhý, že prostě mám z toho něco já a má z toho i něco někdo jiný.

5) Děkuji. A tedy ta myšlenka stát se dobrovolníkem přišla až ve chvíli prezentace tohoto programu nebo jste už někdy v minulosti přemýšlela o tom stát se dobrovolníkem?

J: No, já jsem dřív vedla Skauty. Takže já jsem vlastně tady ty svoje organizační schopnosti vkládala tam, ale pak jsem přestala a tím jak jsem přišla sem, tak jsem ani neměla čas se nějak realizovat doma, protože jsem nevěděla, kolik tam třeba budu trávit času. Takže jako chtěla jsem nebo jako přemýšlela jsem, že určitě tady něco nového rozjedu. Nevěděla jsem, že to bude tohle, přemýšlela jsem, že vstoupím do nějaké, já nevím, prostě nějaké unie školské třeba nebo něco prostě, ale když jsem pak viděla tohle, tak mi to přišlo lepší no.

6) Děkuji a když jste zmínila ty skauty, mohla byste mi o tom říct něco víc?

J: Tak já jsem chodila do Skautu od dětství, tak od třetí třídy. No a časem jak jsem zestárla tak i vlastně vedla Skauty. No pak jsme tam měli takové neshody mezi vedoucími, což jsme se neshodovali na nějakých názorech mezi sebou a tak. Tak nás poměrně dost odešlo. No takže jsem vlastně byla mezi tou skupinou, která odešla.

7) Aha, děkuji. Takže ale zkušenost s určitou formou dobrovolnictví u Vás byla už dřív.

J: No jako jo. Ono to není placený nebo tak.

8) Aha, rozumím, děkuji. Když se teď vrátíme k období Vašeho nástupu na vysokou školu a seznámení se s dobrovolnickým programem Pět P, tak máte

pocit, že Vás v rozhodnutí zkusit to ovlivnila nějaká tehdy aktuální životní situace?

J: Jo určitě. Určitě jsem vlastně díky tomu programu poznala i nové lidi, takže určitě kdybych tady možná měla víc známých, tak bych ten čas trávila s kamarády, ale tím, že prostě jsem potřebovala i nabýt nějaké kontakty, tak to hlavně byla i taková cesta k tomu.

9) Děkuji a mohla bych Vás nyní porosit, abyste se zamyslela nad tím, co tedy bylo klíčovým krokem/rozhodujícím krokem k Vašemu rozhodnutí stát se dobrovolníkem?

J: Rozhodujícím. Já nevím, on nebyl žádný hlavní, prostě se tak seběhly ty události, že prostě nevím. Kdybych k tomu měla třeba jenom jeden důvod tak by nad tím člověk asi ani tak nepřemýšlel. Takže jako fakt jsem měla spoustu volného času a neměla jsem co s ním dělat a strašně nerada mám takový to trávení času, abych prostě sledovala 5 seriálů a celý den seděla. Tak to mě nenaplňuje, takže jsem potřebovala něco smysluplnějšího a tohle mi přišlo jako vhodná volba.

10) Děkuji, rovnou bych tedy navázala otázkou týkající se popisu Vašich vnitřních pocitů a myšlenek, které Vás při tomto rozhodnutí doprovázely.

J: Tak jako, jako jsem si to představovala, když jsem do toho vstupovala?

11) Ano, můžete mi to tímto způsobem blíže přiblížit?

J: Tak nejprve jsem si myslela, že tam jako přijdu, dostanu nějaké dítě, které je třeba týrané nebo má problémy s drogami a představovala jsem si to tak, jakože si s nimi párkrát popovídám a všechno změní. Taková ta jakože, že jsem si myslela, že tam přijdu jak nějaká spasitelka a všechno bude v pohodě. No ale vlastně tím, že mám Káju, která je mentálně postižená, tak u ní to prostě nezmění. Ona se zázračně nevyлéčí, takže jako měla jsem trochu jiný představy, ale tím jak jsem se poznala s Karinkou, s tím mojím litlíkem, tak jsem pak nad tím už ani nepřemýšlela. Prostě za běhu tak jak to přišlo, tak to bylo.

12) Aha. Děkuji. A můžete mi prosím zkusit popsat, s jakými pocity jste obecně o dobrovolnictví přemýšlela?

J: Jako přímo to dobrovolnictví? No jako já jsem o tom vůbec nepřemýšlela, prostě jsem to chtěla, tak jsem se rozhodla, že tam půjdu, uvidí se a pokud se mi to bude líbit tak zůstanu, když ne, tak nezůstanu. Ale já jsem jako vždycky strašně chtěla jít jako dobrovolník třeba do nějaké cizí země, třeba do rozvojové nebo tak. A jako toto mi přišlo, že jako sice je to tady, ale je to taková první zkušenost a jednou bych třeba jako i chtěla právě pryč. Já jsem se hlásila třeba i s tou Adrou, ale to jsem měla praxi, takže jsem nemohla jet na tu Ukrajinu, na ten tábor s tou Adrou. Ale původně jsem teda psala i do Adry a chtěla jsem jít i na nějakou stáž s nima.

13) Super, děkuji, to je zajímavé. Takže Vás láká i dobrovolnictví v zahraničí. Můžete mi o těchto Vašich nápadech a myšlenkách spojených s touto formou dobrovolnictví říci něco více? Děkuji.

J: Já jsem se na to i dívala. Teď byl program Evropská dobrovolnická služba, akorát je to takový, že je to časově náročnější, že se tam jede třeba na měsíc v kuse a mně to nikdy nevyhovovalo skrz to, že jsem byla ve škole, takže se mi to krylo se školou nebo v létě se mi to krylo s praxí, brigádou, takže skrz to. I jako mám z toho ještě trochu strach, že jako jazyková bariéra a všechno. Ale určitě, když byc třeba nepokračovala dál na magisterský, tak bych se asi chtěla přihlásit do nějakého takového programu. Ten program je strašně obecněj, jako že si tam každej přijde a jsou tam aktivity týkající se dětí, jsou tam organizace, které se zabývají životním prostředím, takže ta dobrovolnická činnost je tak strašně obsáhlá, že člověk může dělat úplně cokoliv. A je to fakt dobrá zkušenost.

14) Děkuji, tyhle informace jsou pro mě nové a zní velmi zajímavě. Když teda budeme mluvit o výkonu dobrovolnictví v obecné rovině, můžete se teď prosím zamyslet nad tím, jaké pohnutky Vás k těmto činnostem vedly a vedou? Nespěchejte, klidně se v klidu zamyslete a pak bych byla velmi ráda, kdybyste mi o nich chvíli vykládala, snažila se je nějakým způsobem popsat. Děkuji

J: No já tady k tomu mám asi vlohy, jakože už odmala, protože moje maminka pracuje na Charitě a když mi bylo asi tak nevím devět nebo deset let, tak chodila ke klukovi, který byl vlastně postižený, byl na vozíčku a byl vlastně celý připoutaný a jakože těžce, ale intelektuálně byl v pořádku a ona ho k nám, jako nevím jestli u nás byl jednou nebo dvakrát, brala na návštěvu, takže já jsem si s ním hrála a strašně mě to bavilo jakože jsme si stavěli ze stavebnice a tak. A prostě já mám na to takovej cit. Já nevím, prostě asi to

mám jakože zděděný po ní, že jo, ona vlastně pracuje takhle se starýma lidma, jakože zdravotní sestra, nepracuje v nemocnici nebo tak, ale navštěvuje ty lidi v domácnosti, takže kolikrát jí ty lidi i volají domů a tak. Takže to mám vlastně takhle zděděný. Takže spíš takový nějaký ten vnitřní pocit. Přišlo mi to takový strašně jako, že z toho mám dobrý pocit. A je to jako to, že člověk ví, že dělá něco potřebného, že to není válení se u televize, není to sport, kde člověk dělá jenom něco pro sebe, ale je to vlastně taková...Já nevím, já myslím, že by to měla být prostě pro ty lidi povinnost dělat občas něco navíc pro společnost.

15) Aha, děkuji, to byla velmi přínosná odpověď, moc hezky jste to popsala. Ráda bych se teď vrátila k otázce představ, se kterými jste vstupovala do dobrovolnické aktivity. I přesto, že jste již zmínila, že Vaše představy nebyly moc konkrétní, přece jenom bych Vás teď ráda poprosila, zda můžete s odstupem času zvážit, do jaké míry a jestli vůbec byly Vaše, i když nejasné, představy naplněny?

J: Tak jo, určitě, že jako baví mě to. Občas teda jsem měla chvíle, kdy jsem si říkala, že bych Káju nejradši vyhodila z okna, protože někdy člověk prostě nemá náladu, bolí ho hlava, je unavený a děti křičí a piští, ale tak jakože určitě mi to stojí za ty chvíle, kdy zas třeba vidím, jak se směje, že ju to prostě baví a tak...Já jsem teda chtěla i přes úřady si vyřizovat, už nevím jak se to přesně jmenuje, ale abych si mohla brát vlastně Káju normálně domů nebo i z toho dětského domova třeba na týden, ale ona má vlastně primární rodinu a s tím, že je v dětském domově, tak je jakože právně státu, také teoreticky, kdybych zažádala, tak by do toho rodina vlastně ani moc neměla co zasahovat, jakože vyřizuje to přímo sociálka. Takže jsem si ju vlastně chtěla brát i přes prázdniny, že bych si ji vzala třeba na prázdniny, ale teda její rodiče se pak postavili proti tomu. Já si myslím, že její tatínek měl asi pak takový pocit, jakože bych jim ji chtěla nějak vzít, takže jsme se vlastně domluvili s tou sociální pracovnící z toho dětského domova, že to prostě necháme tak jak to je. Ale nicméně vlastně tady ten můj zájem z té mé strany, že bych si ji brávala domů podle mě ty rodiče jako určitě podnítil k tomu, aby si ji víc brali domů, víc se jí věnovali, víc si jí všímali, takže pak nastalo takové světlejší období, kdy najednou si ji hned chtěli odvést domů a že pojedou k nim na prázdniny a takový. Oni si ji totiž berou hodně málo. A co vím jako tak bokem od té sociální pracovnice, tak by měli mít ještě jedno dítě postižené, takže je to asi taková nějaká těžší rodinná situace.

16) Děkuji, velice mě zaujala Vaše snaha překročit hranice toho, co se od Vás jako od dobrovolnice „očekává“ a chtěla jste udělat něco víc..

J: Tak protože ona třeba strašně ráda telefonuje a ona občas volá i mojí mamce domů a povídá jí jak bylo ve škole, třeba jí kreslila i obrázky domů, ty jsme pak měli doma na ledničce a tak, takže ona už je takový člen rodiny pomalu. Jako prostě chtěla jsem si jí brát i domů, ono by to pro mě bylo i časově jakože lepší, protože tady to občas musím vynechat, což je většinou z časových důvodů, že prostě tím, že jsem tady strašně málo času, tak když pak děláme třeba nějakou prezentaci, tak to musím ošidit čas na Karinku a udělat si věci do školy, takže kdybych třeba měla možnost brát si ji domů, tak by to pro mě bylo jakože jednodušší.

17) Aha, děkuji a nenapadlo Vás někdy v souvislosti s tímto případem hledat stejnou nebo podobnou formu dobrovolnické pomoci v místě Vašeho bydliště?

J: No já jak jsem teď byla na praxi v denním stacionáři tam u nás, tak jsem přemýšlela o tom, že bych zůstala jako dobrovolník tam. Protože já jsem vlastně nevím teď kolik jsme měli hodin na praxi, myslím, že 180 a tak jsem tam zůstávala i dýl, že jsem měla jako přesně vymezeny dny, jakože od kdy do kdy tam můžu být, akorát pak už jsem tam nemohla zůstat dýl kvůli pojištění a takovým věcem, to bylo v rámci té praxi právě, protože tam to bez smlouvy nešlo. No a přemýšlela jsem teda, že bych tam zůstala jako dobrovolník, ale tam to musí být vážně prostě pravidelný a většinou ty dobrovolníky chtěou na delší dobu, třeba jakože na rok nebo tak a to pro mě bylo takový jakože, že třeba zrovna v tuhle dobu, kdy jsem ve třetíáku a nevím kam budu pokračovat nebo jestli budu mít ten čas, který momentálně mám, jestli ho budu mít i příští rok, tak jsem se teda rozhodla, že budu muset počkat, až jak se to vyvine.

18) Aha, děkuji a Vaše praxe ve zmiňovaném denním stacionáři probíhala taky na bázi dobrovolnictví?

J: Ne, tam jsem měla jakože praxi přes smlouvu se školou. Tam jako je forma dobrovolnictví, ale to bych tam musela chodit jakože třeba na 2 hodiny týdně, s tím ,že bych ty 2 hodiny týdně měla pořád stejný program. Mají tam třeba kurz práce s penězi a že bych teda jakože připravovala kurz práce s penězi, přišla, vedla ten kurz a zase odešla. Takže to by vlastně nebyla náplň praxe, kterou jsem tehdy do školy potřebovala.

19) Už to chápu, děkuji. A lákala by Vás i taková forma dobrovolnictví? Mám na mysli, jak jste zmiňovala například vést určitý kurz nebo podobně.

J: No jako já jsem si to skrz tu praxi taky vyzkoušela, ale dělat to déle by mě asi moc nebavilo. Ono je to pořád stejný, jako bylo to zajímavé oživení na té mojí praxi, že člověk dělal chvilku něco jiného, než si s nimi hrál nebo tak, ale právě takové dobrovolnictví by mě asi nebavilo. Jakože vyloženě tady v tom denním stacionáři bych u tohoto dobrovolnictví zůstala asi jenom proto, že jsem si na ty lidi zvykla a mohl by tak pokračovat náš kontakt. Jako bylo by to asi vyloženě o tom, že bych se chtěla setkávat přímo s těmto lidma.

20) Aha, děkuji. Na závěr bych, Vás ráda zeptala, jestli si myslíte, že Vám dobrovolnictví jako takové něco přináší, jestli v něm spatřujete nějaký význam či přínos.

J: Tak určitě si jako myslím, že kromě toho dobrého pocitu, který ten člověk z toho má, tak mu to přináší i zkušenosti, protože se díky tomu dostane do situací, které by jako normálně nezažil. Takže asi hlavně to, protože jako myslím si, že jako většina lidí se s postiženými lidmi setká třeba v autobuse nebo tak, ale nemá jako možnost je nějak blíž poznat a určitě se o těch lidech strašně moc dozvíme, jako to, že třeba, že má někdo mentální věk na 6 let, tak to neznamena, že se jako bude chovat na 6 let, prostě, že jako takový ty pudový záležitosti jsou u všech lidí stejný. A je to právě strašně zajímavý to pozorovat, jak se ty lidi s tím vypořádají, takže si myslím, že je to i hodně poučný pro nás, protože i když jsou to třeba postižený děti, který mají mentální úroveň ještě menších dětí, tak si myslím, že se od nich pořád můžeme něco naučit, že třeba vidí ten problém z úplně jinýho pohledu než my a je občas fakt dobrý, že to člověk vidí z jiné stránky.

21) Děkuji a na závěr Vás poprosím

J: No jako myslím si, že jako ten čas, co do toho investuju, že není vůbec jako ztracený nebo tak, takže si myslím, že vlastně nic jinýho, krom toho času, do toho člověk ani neinvestuje, ale ten čas je právě tak plnohodnotně využit, že prostě nenajde moc věcí, které by mohl dělat, aby to mělo stejnou úroveň jako tohle. Prostě sezení u televize a koukání člověku nepřinese tolik, jako když dělá nějakou dobrovolnickou činnost.

Veronika

- 1) První otázka, kterou bych Vám ráda položila, se týká Vaší současné situace, vztahující se k výkonu dobrovolnictví. Můžete mi tedy prosím přiblížit a popsat současnou Vámi aktivně vykonávanou dobrovolnickou činnost? Děkuji.

V: Jako právě teď, jo?..No to je teďka takové složitější. Já vlastně tu dobrovolnickou činnost vykonávám asi 3 roky, zhruba plus minus a asi teď posledního půl roku jsem se vlastně s mým litlíkem, jakože s holčičkou, kterou mám vlastně jak kdyby na starosti, tak se teď tak toho půl roku nevidáme, jako kvůli tomu, že je to jako z mojí strany, jelikož to poslední dobou nějak psychicky nezvládám. Je toho moc, moc..Škola, teď minulý rok se u nás jakože v rodině stalo takové neštěstí, do toho vlastně ještě partnerské problémy. Zkrátka je toho moc a nějak na to psychicky nemám. My se s tou holčičkou máme strašně rády navzájem, fakt jsme si jako sedly a ona je vlastně z dětského domova a moc se ke mně připnula, já k ní teda taky, si myslím a nějak mě to..nevím jak to mám zvládnout tu situaci. Vždycky když ju vracím, tak ona pláče a tak. Ono jak mě to nabíjelo, tak mě to strašně vyčerpává a vůbec nevím, jestli mám pokračovat nebo ne, nevím.

- 2) Aha, děkuji. Takže teď vlastně aktivně dobrovolnickou činnost nevykonáváte. Ale i přesto, období Vašeho výkonu dobrovolnické činnosti bylo celkem dlouhé, říkala jste, že kolem tří let. Ráda bych se teď na chvíli vrátila do období, kdy jste se rozhodovala stát se dobrovolníkem. Chtěla bych Vás poprosit, abyste mi tohle období trochu více přiblížila, třeba jak se to vůbec stalo, že jste se rozhodla stát se dobrovolníkem. Nemusíte spěchat, děkuji.

V: Takže bylo to v prvéku tady na výšce, kdy vlastně Program 5 P měl jakože prezentaci, právě tady v rámci toho dobrovolnictví, a právě mě to celkem zaujalo, a tak jsem si říkala, že se tam jakože přihlásím, pak jsem zjistila, že se přihlásily i mé ostatní spolužačky a dělaly jsme různé výcviky a supervize, strašně fajn akce to jsou. A dobrovolnicí jsem se chtěla stát proto, protože jsem si říkala, že to může být jakože fajn, mít prostě takového malého kamaráda, který vám bude důvěřovat, a který třeba nemá ve svém okolí nikoho, komu by mohl říct své trápení nebo i radosti, takže by to bylo fajn a strašně moc by mě to naplňovalo, kdybych mohla někomu jakože takto pomoc. To byl důvod proč jsem se na to, na tu cestu vůbec dala..Ale teď to nemůžu nějak unést.

3) Děkuji, takže rozhodnutí stát se dobrovolníkem přišlo, až s tímto programem nebo jste o tom přemýšlela už někdy dřív?

V: Ne, přišlo to, až s tímto programem. Jako takto, nikdy jsem o tom stát se dobrovolnicí nepřemýšlela, protože jsem o tom ani nikde neslyšela ani neviděla, prostě nic, až právě tady v tom prváku, jak byla ta přednáška nebo prezentace toho Programu 5 P, tak až potom jsem se o něčem takovém dozvěděla a rozhodla jsem se jít do toho.

4) Aha a vnímáte tedy u sebe nějaký klíčový krok, proč jste se k tomu stát se dobrovolnicí rozhodla?

V: Mě zaujala ta práce s dětma a nejenom s dětma jako takovýma, ale s těma kdo vlastně pochází z nějakého nepříznivého rodinného prostředí, kdy třeba s rodiče se zrovna rozvádí nebo jak mají hodně sourozenců rodiče na ně nemají čas, musí pracovat nebo tam může být nějaká závislost ze strany rodičů. Prostě zkrátka to dítě se může cítit osamocené a může neprospívat jak ve škole, tak prostě v různých takových činnostech a rodiče si s ním neví rady, protož málokterý rodič si dokáže přiznat tu chybu, že je to i z jejich strany, a tak jsem si říkala, že nějakému takovému jakože malému kamarádu můžu pomoci. A pak právě jsme byli s tím Programem 5 P navštívit dětský domov, že můžeme mít i možnost vzít si jak kdyby na starost dítě z toho dětského domova. A tam jsem našla takovou holčičku a ta ke mně totiž hned přiběhla a objala mě a já si řekla, jo to je ona. Takže jsme si tak jako padly do oka a myslím si, že si sedíme navzájem, akorát, že ten vztah už je tam hodně, hodně blízký. Že jsem tomu nechala volný průběh no, asi tak, že jsem tomu nedávala žádné hranice a nechala jsem to zajít až moc daleko..Jako na jednu stranu jsem ráda, že ta malá ke mně získala takový vztah, ale na druhou stranu já tady nebudu pořád pro ni. Budu mít za chvíli já nevím, další studium, práci, rodinu a už třeba nebudu dělat dobrovolnickou činnost a nechci, aby ona přišla o člověka, který se jí jakože takhle věnuje a potom se právě nějakým způsobem trápila nebo něco.

5) Aha, děkuji, ráda bych teda navázala hned další otázkou týkající se Vašich tehdejších vnitřních pocitů, se kterými jste do toho stát se dobrovolníkem šla. Jestli jste například s tím, co jste popisovala, počítala nebo to přišlo samo.

V: Tak na jednu stranu jsem cítila takový silný pocit úplně euforie, jakože fakt jsem se těšila, jo těšila, úplně jsem si vymýšlela, co tak budeme dělat a kam chodit na houpáčky a už jsem tak přemýšlela nad programem, který budu vymýšlet pro tu malou holčičku, ale na

druhou stranu to zas byla trošku jakože obava, protože jsem nevěděla třeba jak s tím dítětem komunikovat nebo jak třeba s tím dítětem, jakože kdyby nastala nějaká situace, já nevím, třeba bysme šli po městě a to dítě si třeba lehlo na zem a začalo se vztekat, tak z těchto situací jsem měla obavu. Ale jinak jsem se strašně moc těšila na to, jakože na tu práci. Jako ta natěšenost tam byla mnohem víc, ty obavy byly už jenom takové okrajové, jakože z něčeho nového.

- 6) Takže jestli to chápu správně, jednalo se u Vás o smíšené pocity euforie i strachu, avšak to, že jste se těšila, bylo silnější. Mohla bych Vás tedy poprosit, abyste se zkusila zamyslet nad tím, s jakými očekáváními jste do toho stát se dobrovolníkem šla?

V: No, očekávání. Tak musím říct, že jsem neočekávala žádné, jakože velké odměny, když to tak nazvu. Já jsem chtěla, jakože takto pomoci, to jo, ale neočekávala jsem třeba, že to dítě se ke mně jako třeba tak přimkne. To jsem jako třeba opravdu neočekávala, takže si myslím, že nad tímhle jsem třeba ani nepřemýšlela, nad takovými věcmi, jaké jsou moje očekávání. Vůbec nevím. Jakože chtěla jsem pomoci. Ono to očekávání jako tak bylo asi vtom, že jsem prostě chtěla pomoci.

- 7) Aha, a i přesto, myslíte si, když se nad tím teď zpětně zamyslíte, že byly Vaše, ať už jakékoliv, očekávání naplněna?

V: Já si myslím, že jo, myslím si, že dostatečně to bylo naplněno, možná, až moc, nevím, protože fakt mě to vyždívalo, že jsem se do toho fakt snažila dát, jakože všechno, do té pomoci, takže myslím si, že tomu dítěti, té holčičce, že to pomohlo, protože v tom dětském domově to ty děti mají, jakože složitější. Ony jsou tam všechny děti, jakože jedna velká rodina, střídají se tam nějaké tety a strejdové, ale není tam nikdo, kdy by se věnoval konkrétně tomu jednomu dítěti. Vždycky se tam věnují celé skupině a když někam jdou, tak jdou v celé skupině, a takhle prostě to pro tu holčičku bylo něco jiného, protože já jsem ji vytrhla z toho prostředí těch skupinových činností a věnovala jsem se jenom jí, jakože jí jsem se ptala třeba, co měla na oběd, jak bylo ve škole a pak jsme šly do toho města a šly jsme jenom spolu, jenom spolu jsme si povídaly, takže si myslím, že to bylo pro ni strašně moc přínosné.

- 8) Děkuji za Vaši odpověď a na druhou stranu, cítíte, že to celé mělo nějaký vliv nebo to nějak ovlivnilo Vás? Mám na mysli zkušenost s dobrovolnictvím.

V: Tak ovlivnit mě to ovlivnilo určitě, protože jsem zjistila, že některé ty děti potřebují, jakože opravdu pomoc, nebo tak, potřebují opravdu, aby se jim ten člověk třeba věnoval, už jenom to dělá strašně moc. Takže pro mě to mělo takový přínos, že já jsem byla s tou prací, jakože spokojená. Když jsem viděla, že ta malá jakože opravdu prospívá a, že, učily jsme se třeba, ona má teda středně těžkou mentální retardaci, ale tak učily jsme se, že když jde přes cestu, že se musí podívat doprava, doleva, učily jsme se, jakože krátké básničky a takové různé a pořád jsme to procvičovaly dokola a strašně mě potěšilo tu každou další schůzku, že si to zapamatovala, když jsem po ní chtěla, aby mi to zopakovala., což byl strašně obrovský posun, jakože u ní konkrétně a taky, že ona víceméně moc nemluvila ze začátku, ani teda v tom dětském domově, uměla jenom pár určitých slov, kterými vlastně odpovídala na všechno, jakože nesmyslně tak nějak a právě tak postupem času, co jsme se jako tak stýkaly, tak si myslím, že se jí rozšířila i slovní zásoba, takže já jsem měla ze sebe jako dobrý pocit., že jsem byla jako přínosem pro ni.

9) Takže to byl spíš přínos z Vaší strany a dokážete říct, že skrze výkon dobrovolnictví vnímáte i nějaký přínos pro Vás?

V: No pro sebe sama mě to jako právě že spíš jakože vyždímalo. Hodně mě to vyždímalo. Nevím jako jestli v rámci supervizí se to bude dát nějak napravit..Přijde mi, že už na to nemám tu sílu do té činnosti prostě vkládat. Takže přínos pro mě si myslím, že to jako nemělo úplně nějak pozitivní.

10) Aha, takže vnímáte to tak, že Vám dobrovolnictví spíše něco vzalo? Nebo ne vyloženě vzalo, ale ovlivnilo teda negativně?

V: No negativně..To se taky tak úplně říct nedá, že by mě ovlivnila negativně, jenom akorát jde o tu nějakou tu vnitřní sílu, kterou já jsem ze začátku, já jsem byla strašně nabitá ze začátku, kdy jsem byla opravdu schopná s tou malou dělat cokoli, jít s ní kamkoliv, za jakéhokoliv počasí a teď je to fakt takové, že když třeba venku prší, tak pro mě je to záminka, abych nešla. Mohly bysme sedět na dětském domově, v pokojíku a tam si třeba malovat nebo něco, ale už jenom to, že prší je pro mě záminka nejít. Tak jako, že se tomu už pomalu začínám vyhýbat. Ono je to blbě takhle říct, ale prostě je to tak no, že se tomu začínám vyhýbat a moc mě to mrzí, protože v žádném případě jsem právě nechtěla, aby to zašlo tak daleko, abych té malé, jakože mohla tak nějak ublížit. Tak jsem si řekla, že když se teď nebudeme chvilku vídat a pak zase jo, ale ne už tak často, tak třeba by to bylo lepší.

Ono opravdu já si myslím, že ty jiné životní okolnosti, protože díky tomu, co se vlastně stalo ten minulý rok, u nás v rodině, tak jsem hodně přehodnotila veškeré situace nebo prostě veškeré, jakože všechno. A všechno už vnímám, jakože jinak. Úplně jinak a právě já jsem v té chvíli právě byla ta, co potřebovala dobýt, že jak jsem sama neměla tu energii, tak, že ji nemůžu vynakládat jakože někomu jinému, protože já sama ji nemám, já sama ji postrádám.